

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Klaudiv Lipková

**Specifika seznamování v online prostoru u žáků
středních škol**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Specifika seznamování v online prostoru u žáků středních škol“ vypracovala samostatně a použila v ní veškeré uvedené zdroje v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 10. 4. 2024

.....

Bc. Klaudiva Lipková

Poděkování

Poděkování bych chtěla adresovat doc. PhDr. Renému Szotkowskému, Ph.D. za odborné vedení, rychlé jednání, otevřený přístup, vstřícné rady a motivaci, které mi jako vedoucí po celou dobu psaní mé diplomové práce poskytoval. Také děkuji všem respondentům za jejich ochotu zúčastnit se výzkumného šetření této práce. Nakonec děkuji svým nejbližším, kteří mě podporovali po celou dobu mého studia, moc dobře totiž vím, že to se mnou doma neměli vůbec jednoduché.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Klaudie Lipková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Specifika seznamování v online prostoru u žáků středních škol
Název v angličtině:	High school students and their the specifics of online dating
Zvolený typ práce:	Výzkumná práce – zpracování primárních dat
Anotace práce:	Diplomová práce pojednává o problematice specifík online seznamování u žáků středních škol. Cílem práce je popsat specifika seznamování v online prostoru u žáků středních škol a zjistit základní rozdíly v online seznamování mezi chlapci a dívkami. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část vymezuje klíčové pojmy, jako jsou specifika online prostoru, utváření vztahů v online prostoru, psychologické aspekty žáka střední školy a možné preventivní opatření u rizikových jevů, které se při seznamování na internetu mohou objevit. Praktická část navazuje na teoretická východiska práce a věnuje se přípravě, realizaci výsledkům výzkumného šetření o specifiích online seznamování u žáků středních škol.
Klíčová slova:	Adolescence, vztahy, online seznamování, prevence, rizikové jevy
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with the issue about specifics of online dating at high school students. The aim of this work is to describe specifics of online dating at high school students and determine primary differences between boys and girls. The work consists of theoretical and practical part. The theoretical part defines key term such as specifics of online space, forming relationships in the online space, psychological

	aspects of the high school student and possible preventive measures for risk phenomena that can appear in online dating. The practical part builds on the theoretical basis of the work and deals with the preparation, implementation and the results of research survey at specifics of online dating at high school students.
Klíčová slova v angličtině:	Adolescence, relation ships, online dating, prevention, risk behavior
Přílohy vázané v práci:	Dotazník
Rozsah práce:	76 stran
Jazyk práce:	Čeština

OBSAH

Anotace	5
Úvod	9
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Seznamování v online prostoru.....	13
1.1 Utváření vztahů.....	13
1.2 Motivace k vyhledávání online vztahů.....	13
1.3 Typologie cybervztahů.....	15
1.4 Virtuální identita.....	15
1.5 Faktory ovlivňující online identitu.....	16
2 Specifika online prostoru.....	17
2.1 Psychologické aspekty online prostoru	17
2.2 Specifické rysy textové komunikace	19
2.3 Charakteristika vybraných internetových prostředí.....	20
2.3.1 Sociální sítě.....	20
2.3.2 Online hry a virtuální světy	21
2.3.3 Seznamovací aplikace.....	22
3 Žák střední školy ve vztahu k seznamování v online prostoru.....	23
3.1 Psychologické aspekty žáka střední školy.....	23
4 Rizikové seznamování v online prostoru.....	25
4.1 Rizikové chování u žáků středních škol	25
4.2 Rizikové chování v online prostoru.....	26
5 Preventivní opatření rizikového chování v online prostoru.....	28
5.1 Primární prevence.....	28
5.2 Primární prevence ve škole a školských zařízeních	29
5.3 Primární prevence rizikového chování v online prostoru.....	30
5.4 Projekty zaměřené na prevenci rizikových jevů v online prostředí.....	31
II EMPIRICKÁ ČÁST.....	34
6 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky	35

7	Charakteristika výzkumného šetření	38
7.1	Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření	38
7.2	Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	40
7.3	Metoda sběru dat	40
7.4	Časová organizace průběhu výzkumu podle jeho fází	40
8	Výsledky výzkumného šetření.....	42
9	Diskuse výsledků výzkumného šetření.....	61
	Závěr	65
	Seznam použité literatury a zdrojů.....	69
	Seznam zkratk.....	74
	Seznam tabulek.....	75
	Seznam grafů.....	76
	Přílohy.....	77

Úvod

Není potřeba chodit daleko k tvrzení, že období dospívání na střední škole (dále pouze SŠ) není vůbec jednoduché, jak pro samotné žáky, tak pro dospělé, kteří je vychovávají. Stresující pro žáky SŠ totiž může být každá vývojová úloha, jako je: příprava na budoucí povolání, s tím související závěrečné zkoušky, dále přecházení z jedné životní etapy do druhé, aneb hledání budoucí práce nebo přijímací řízení na vysněnou vysokou školu, také vyrovnávání se s biologickými změnami, které k dospívání patří, jako jsou převážně změny fyzického vzhledu, a v neposlední řadě snaha o osamostatnění se od své rodiny, jak psychicky, tak i finančně, začlenění se mezi své vrstevníky a hledání partnerského vztahu.

Ve své diplomové práci bych se chtěla zaměřit u žáků SŠ právě na oblast formování nových vztahů, které může probíhat různými způsoby, avšak v této kvalifikační práci se chci věnovat konkrétně seznamování v online prostoru, které nabízí nové možnosti, ale zároveň možné nebezpečné nástrahy. V online prostoru sice můžeme poznat spoustu zajímavých lidí z různých koutů světa, začlenit se do nám blízkých komunit, nebo si zjednodušit navázání prvního kontaktu s osobou a následnou komunikaci, ale můžeme také narazit na podvodné a lživé online profily nebo trávit až nezdravě hodně svého volného času seznamováním se v online prostoru. Mezi hlavní otázky pak patří: Jak žáci SŠ tento online prostor vnímají či využívají pro seznamování? Existují rozdíly ve specifikách online seznamování mezi chlapci a děvčaty? A jak mohu jako sociální pedagog působit na mládež v tomto nelehkém vývojovém období, aby pro ně bylo utváření vztahů bezpečné?

Aktuálnost svého tématu vnímám v návaznosti na dnešní dobu, která je už přirozeně ve spoustě věcí digitalizována a lidé se snad každý den musí učit o technologiích něco nového, jsou to neustále nové aktualizace či objevující se trendy, a to co platí dnes, nemusí platit za rok, měsíc, týden, možná ani zítra, proto je potřeba toto neustále se měnící online prostředí zkoumat. Zároveň s urychlujícím se tempem dnešní doby a tlakem na výkon, už většinou lidem nezbyvá dostatek času na utváření nových vztahů, ale psychologicky podmíněnou potřebu po blízkosti druhé osoby, kterou můžeme nalézt v základních potřebách jedince, nezastavíme, a proto se lidé dle mého názoru čím dál tím víc uchylují k seznamování na sociálních sítích. To však může vést k problémům v mezilidské komunikaci a navazování vztahů v realitě nebo vytvořením si závislosti na uměle vytvořeném dopaminu v online světě.

Mou osobní motivací pro výběr tohoto tématu je studovaný obor sociální pedagog, kdy se mohu setkat s prací v cílové skupině žáků SŠ, kde vzniká potřeba poradenství konkrétně

v oblasti utváření vztahů. Zde bych mohla mládeži pomoc v rámci aktivit osobnostně-sociálního rozvoje zahrnující zvyšování kompetencí v oblasti komunikace, cvičení na zdravé a vyrovnané sebepojetí či v rámci oblasti mezilidských vztahů poznávání lidí a udržování dobrých vztahů. Zároveň bych se měla držet aktuálních trendů, a to hlavně těch, které se utváří v online prostoru, abych na ně mohla reagovat a nově vzniklá témata v oblasti utváření vztahů s mládeží probírat ve formě preventivně-výchovných besed např. oblast rizikového jednání na internetu i mimo něj. Ve své práci s mládeží se mohu také zaměřit na možnosti alternativního trávení volného času, abych zamezila případnému vzniku závislostí na online prostoru. A ke všem těmto znalostem by mě měla dovést má kvalifikační práce na základě stanovených cílů.

Diplomová práce zahrnuje teoretickou část, která obsahuje pět kapitol. První kapitola se bude věnovat seznamování a utváření vztahů v online prostoru, podkapitoly se budou dále zabývat možnou motivací k seznamování se online, utvářením online identity či typologií a charakteristikou vztahů, které v prostředí internetu mohou vzniknout. Druhá kapitola pojednává o specifikách online prostoru, konkrétně se v podkapitolách věnuje psychologickým aspektům online prostoru, které jej po srovnání s reálným světem odlišují, dále specifickým rysům textové komunikace a charakteristikám vybraných internetových prostředí, ve kterých se mohou žáci SŠ seznamovat, jako jsou sociální sítě, seznamovací aplikace nebo online hry a virtuální světy. Třetí kapitola se zaměří na charakteristiku vývojového období adolescence, ve kterém se nachází žák SŠ, ve vztahu k využívání online prostoru pro utváření vztahů. Čtvrtá kapitola uvede možná rizika seznamování se v online prostoru. Pátá a poslední kapitola, teoretické části pak naváže na prevenci rizikového jednání a vzniku závislostí v online prostoru, v podkapitolách zahrne primární prevenci v rámci školy a vybrané instituce, věnující se prevenci v této oblasti.

Empirická část navazuje na teoretické poznatky z první části diplomové práce a obsahuje čtyři kapitoly. Začíná šestou kapitolou, která se věnuje zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky, které zahrnuje dosavadní výzkumy korespondující s tématem této kvalifikační práce, jak ze zahraničí, tak z České republiky. Sedmá kapitola charakterizuje výzkumné šetření, jednotlivé cíle, hypotézy a výzkumné otázky, způsob výběru vzorku do výzkumného šetření. Dále metodu sběru dat, kterou je dotazníkové šetření, vytvořené v Google Forms na základě: teoretických znalostí z první části kvalifikační práce a výsledků výzkumů z kapitoly č. 6. Výsledky zjištěné z výzkumného šetření jsou zahrnuty v osmé kapitole. A v deváté kapitole se nachází jejich zhodnocení v diskusi výzkumného šetření v porovnání s výsledky výzkumů ze šesté kapitoly.

Cíle práce

Hlavní cíl práce

Popsat specifika seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ a zjistit základní rozdíly v online seznamování u vybraných chlapců a dívek.

Dílčí teoretické cíle

- Popsat seznamování v online prostoru a jeho specifika.
- Objasnit psychologické aspekty online prostoru ve vztahu k online seznamování.
- Popsat vybraná online prostředí ve vztahu k online seznamování.
- Charakterizovat žáka SŠ ve vztahu k online seznamování.
- Představit možná rizika objevující se při seznamování v online prostoru.
- Zjistit, možné působení sociálního pedagoga na žáky SŠ v rámci preventivní činnosti v oblasti seznamování v online prostoru.

Dílčí empirické cíle

- Zhodnotit aktuální stav výzkumů korespondující se specifiky seznamování v online prostoru.
- Zjistit, jak se vybraní žáci SŠ seznamují.
- Odhalit proč vybraní žáci SŠ využívají k seznamování online prostor.
- Objasnit kolik volného času vybraní žáci SŠ věnují seznamování v online prostoru.
- Zjistit, do jaké míry vybraní žáci SŠ odhalují své soukromí v online prostoru.
- Porovnat rozdíly ve způsobech seznamování online mezi vybranými chlapci a děvčaty SŠ.

I TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část se skládá z pěti kapitol. V **první kapitole** bude popsána potřeba seznamování a navazování vztahů mezi lidmi, konkrétně v podkapitolách dále utváření online vztahů, možné motivace, proč uživatelé hledají partnera na internetu, typologie online vztahů a utváření virtuální identity jedince, která je ovlivňována seznamováním v online prostoru. **Druhá kapitola** bude navazovat na specifika online prostoru, která mohou ovlivňovat vývoj utváření vztahů v online prostoru, jako např. specifické rysy textové komunikace nebo charakteristické rysy různých druhů online prostředí. Ve **třetí kapitole** budou obsaženy psychologické charakteristiky období adolescence, ve kterém je jeden z hlavních vývojových úkolů navazovat nové vztahy. Ve **čtvrté kapitole** budou uvedena možná rizika, která adolescentům mohou hrozit při seznamování se v online prostoru. **Poslední pátá kapitola** teoretické části naváže na prevenci těchto možných rizikových jevů.

1 Seznamování v online prostoru

Tato kapitola je věnována definici první oblasti této kvalifikační práce, kterou je utváření vztahů podmíněné základní lidskou potřebou, kterou je afiliace. Dále se zaměří na možné motivace, které vedou k utváření vztahů v online prostoru, typologii vztahů, které se zde mohou zformovat, virtuální identitě a faktorům, které ji ovlivňují.

1.1 Utváření vztahů

Seznamování vede k utváření různých interpersonálních vztahů jako je přátelství, partnerství nebo dokonce manželství. V historii se lidé seznamovali různými způsoby, které lze najít např. v literatuře od Landerové (1999), ať už to bylo na veřejných veselkách či bálech, přes rodinu, přátele nebo kolegy z práce nebo dokonce zveřejňováním inzerátů v novinách, časopisech, přes rádio až po dnešní dobu, která se vyvíjela od inzerátů v televizi, po reality show, až k seznamování v online prostoru. Co ale lidské bytosti vede k tomuto společenskému chování lze nalézt v základní lidské potřebě, kterou je **afiliace**. Tuto potřebu definoval Sláměník (2011) jako „*touhu člověka vyhledávat a navazovat kontakty a vztahy s jinými lidmi*“, trvale se projevuje v navazování dlouhodobějších a těsných vztahů, které mohou zahrnovat intimitu, oporu a pomoc, možnost se svěřit a prožít radostné i smutné chvíle, porozumění založené na stejných či podobných názorech a pocit bezpečí. Tyto jednotlivé aspekty afiliace dále můžeme chápat jako motivátory k utváření vztahů online, mají však svá specifika, které budou popsány v další podkapitole.

1.2 Motivace k vyhledávání online vztahů

Existují tedy motivy, které nevědomě uživatele internetu stále přivádí k vyhledávání nových online vztahů. Nejobecnější **teorie užití a gratifikace** od MCQuaila (in Blinka, 2015) uvádí jako motivy k využívání online prostoru různé potřeby člověka, ke kterým zařadil: **kognitivní** složku, tedy potřebu informovanosti člověka, a **afektivní** složku, která je v prostředí sociálních sítí uspokojována různým způsobem zábavy, uvolněním či vzrušením. Dále **personální** potřebu, tedy utvářením a experimentováním s jedincovou identitou, statusy, či hodnotami. A jako poslední **sociální** potřebu, zahrnující kontakt s ostatními, v období adolescence primárně s vrstevníky a také pocit sounáležitosti.

Tyto obecně popsané potřeby člověka lze nalézt specificky rozepsané také u autorky Divínové (2005), která je popisuje na základě svého výzkumu. Řadí mezi ně **touhu po poznání**, která se často projevuje právě u adolescentů, kteří mohou online vztahy využít k získávání chybějících informací z oblasti lidské sexuality, může zde docházet také k prozkoumávání své vlastní sexuální orientace. Méně odvážní jedinci pak mohou zkoušet různé sexuální praktiky, po kterých potají touží, ale nechtějí se k tomu přiznat v realitě.

Touha po sexuálním uspokojení se objevuje u jedinců, kteří prozatím vztah nemají, avšak také u těch, kteří v realitě už partnerský vztah mají, ale dochází k nedostatečnému uspokojení. **Snaha získat partnera pro reálný sex** se jeví v online prostředí jako jednodušší možnost, jak získat partnera než v reálném světě, hlavně pro jedince, kteří nemají dostatek sebedůvěry, sociálních kompetencí nebo jsou spíše uzavřenější (Divínová, 2005).

Touha být sám sebou umožňuje projevovat se tak, aby to bylo jedinci komfortní, bez toho, aby měl strach z případného odmítnutí druhým. Často jde o jedince, kteří se cítí být na rozdíl od normality nějakým způsobem vychýlení. **Touhu odreagovat se** spousta lidí v dnešní době řeší prostřednictvím internetu. Z pohledu vztahového mohou lidé přes online komunikaci, ať už soukromě či veřejně, sdílet své pocity a zážitky, jak radostné, tak smutné, které přes den zažili. A jako poslední **touha být žádaný/á** se objevuje u jedinců, kterým chybí sociální vazby či sebevědomí. Tuto touhu mohou uspokojit nejčastěji v prostředí seznamovacích aplikací, kde je uživatel vedený ke sbírání sympatií v podobě srdíček či lajků od ostatních uživatelů. Což dále využívají aplikace k tomu, aby na nich uživatel trávil co nejvíce svého času, a to následně může vést k vytvoření závislosti na online prostoru (Divínová, 2005).

Z dalšího výzkumu „*Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder*“ (Sumter et al., 2017) vyplývá šest motivací pro využívání online prostoru pro seznamování, které zahrnují: ze vztahového hlediska vyhledávání partnera pro **vztah založený na lásce** nebo **pro příležitostný sex**. Z osobního hlediska preferování online prostoru z pohledu **pohodlnější komunikace** na rozdíl od reálného seznamování nebo motivu **ověření si vlastní hodnoty**, cítit se lépe či méně osaměle. A jako poslední z hlediska zábavy, a to **vyhledávání vzrušení** nebo **aktuálnost trendu** a přitažlivost seznamovací aplikace. Tento výzkum tedy potvrzuje i výzkum autorky Divínové (2005) a přináší pouze jednu novou oblast, a to využívání sociálních sítí k seznamování online z důvodu popularity.

1.3 Typologie cybervztahů

Na základě chování jedinců v online prostoru představil Griffiths (2001, in Divínová) charakteristiku různých vztahů, které zde vznikají. Prvním typem, který popsal, je vztah dvou lidí, kteří se nikdy v reálném životě neviděli a znají se pouze z online prostředí, je většinou krátkodobého charakteru. Často tyto vztahy slouží, k již zmíněnému experimentování s identitou jedince, mohou být i sexuálního charakteru, pokud jde o jedince, kteří mají v reálném životě partnery, tento online vztah ve většině případech nevnímají jako nevěru.

Dalším druhem vztahu je mezi lidmi, kteří se seznámili v online prostředí, kde si začali být blízcí a rozumět si, což vede následně k potřebě posunout tento vztah do reálného života, tento typ vztahu bývá často dlouhotrvající. Posledním typem vztahu je mezi lidmi, kteří se již v reálném životě setkali, ale vztah přešel na internet, tento typ vzniká u lidí, kteří svůj vytvořený vztah udržují na dálku např. kvůli vzdělání či povolání druhého partnera.

1.4 Virtuální identita

Jak už bylo zmíněno v kapitole výše, jedním z možných motivů, proč lidé vyhledávají k seznamování online prostor je právě personální potřeba jedince, a to utváření jeho identity. „*Identita bývá definována jako soubor rysů, podle nichž je jedinec znám v určité skupině*“ (Hartl, 1996). Timothy Owens (2006) k identitě zahrnuje tři kategorie, kterými jsou: **osobní identita**, tedy osobnostní rysy a charakteristiku jedince. Dále **sociální identita**, která zahrnuje příslušnost k různým skupinám. A jako poslední **kolektivní identita**, obsahující demografické údaje, které jedince mohou utvářet. „*Identita se formuje postupně a v období dospívání je její utváření nejdynamičtější. V souvislosti s adolescencí a identitou se také objevuje termín krize identit*“ (Macek, 1999) v Marciově pojetí to znamená, že „*je adolescent vtažen do procesu aktivního hledání a objevování sebe, do procesu rozhodování a volby o osobních cílech a hodnotách, pro které se jedinec angažuje*“ (in Divínová, 2005).

Dále konkrétněji pojem **Virtuální identita** Šmahel (2002) definuje „*jako identitu, kterou uživatel na internetu používá, pod níž vystupuje. Může být shodná s identitou skutečnou, ale také se od ní může značně odlišovat, tento jev vede mnohé uživatele k experimentování se svou identitou.*“ Lidé totiž mohou na internetu libovolně měnit svůj věk, vystudovanou školu, povolání, vzhled, minulost, dokonce i vystupovat pod opačným pohlavím (Divínová, 2005). Wallace (1999) poukazuje na skutečnost, že experimentování s online identitou je výrazně jednodušší v tom ohledu, že kdykoliv se něco vymyká kontrole, tak se člověk připojený

k internetu může kdykoliv odpojit, a vyhnout se případné konfrontaci, kdežto v realitě už má jisté chování své důsledky na základě společenských norem.

Jako důležitý prvek formování identity je dle Vágnerové (2005) také „*potvrzování vlastních kompetencí, hledání sebeuplatnění a sebe prezentace*“, což právě online prostor může nabízet tvorbou v různých podobách, ať už psaní blogu, sdílení svých fotek či videí nebo interakcí s ostatními uživateli např. ve virtuálních komunitách, které spojuje společný zájem.

1.5 Faktory ovlivňující online identitu

Suler (1998) uvádí pět faktorů související s virtuální identitou: **Míra disociace a integrace**, která pomáhá jedinci při experimentování se svou identitou v online prostoru vyzkoušet jednotlivé aspekty jeho osobnosti, ty mohou být dále vystupňovány, rozděleny či integrovány. **Pozitivní a negativní valence** zkoumá negativní aspekty identity jedince, které mohou být dále zpracovány či odreagovány a ty pozitivní aspekty projeveny a rozvíjeny. Tento aspekt experimentování s identitou může např. pomoci smířit se s odlišností od ostatních, kterou jedinec vnímá negativně po tom, co navštíví v online prostoru komunitu lidí, kteří tento aspekt vnímají normálně či pozitivně.

Aspekt míry fantazie a reality v online prostředí může identitu člověka pozměnit a skrýt, vytvořit novou imaginární osobnost nebo se prezentovat ve své reálné podobě. **Míra uvědomování si a kontroly** se projevuje ve virtuální identitě tím, zda si člověk v online prostoru uvědomuje své nevědomé potřeby, pohnutky či emoce, které se odrážejí v jeho tvorbě. Tyto nevědomé pohnutky lze postřehnout ve výběru uživatelského jména, obrázku či postavě, která má osobnost člověka reprezentovat. Poslední faktor je **výběr druhu média**, kde záleží na charakteru osobnosti, protože každý člověk preferuje jiný druh komunikace, např. jsou jedinci, kteří budou preferovat tvorbu obsahu na sociální síti nebo ti, kteří budou spíše pasivně tento obsah pozorovat. Lze také vybírat mezi formou komunikace, kdy uživatelé mohou vybrat buď vizuální kontakt pomocí videokamery a reproduktorů nebo zvolit pouze psaní textu.

Tato kapitola zaměřená na seznamování se nejdříve v první podkapitole zabývala utvářením vztahů, další podkapitola navazovala vysvětlením možných motivací, proč lidé využívají k vyhledávání vztahů online prostor. Třetí podkapitola se věnovala typologii cybervztahů, které na sociálních sítích mohou vzniknout. Poslední podkapitoly se zabývaly specifickými faktory, které mohou ovlivnit utváření online identity jedince, což může mít vliv také na samotné seznamování s jinými uživateli. Navazující kapitola dále objasní specifika online seznamování, které jsou odlišné v porovnání se seznamováním v realitě.

2 Specifika online prostoru

V porovnání s navazováním vztahů v realitě má online prostor své specifické odlišnosti. Typickým způsobem komunikace na internetu je psaní, proto budou součástí kapitoly také specifické aspekty textové komunikace. Dále pak charakteristika vybraných online prostor.

2.1 Psychologické aspekty online prostoru

Realita a virtuální svět se navzájem odlišují v mnoha aspektech, které ve své publikaci charakterizoval Suler (1998) a zařadil mezi ně: **Omezenou percepci**, která ovlivňuje vnímání druhých osob, na základě chybějící neverbální komunikace, která je v realitě pro přenos informací mezi jedinci nejběžnější. Do jisté míry může tento aspekt ovlivnit pomocí videokamer, reproduktorů, fotek či emotikonů ty však nedokáží přenášet doteky, vůně či chutě. Tento jev popisuje také Šmahel (in Výrost, 2019) pod „*modelem komunikace bez nápovědi*“, kterým poukazuje na to, že v online prostoru chybí na rozdíl od komunikace v realitě neverbální podněty, jako jsou např. gesta, výraz obličeje, tón hlasu, vzhled jedince, a také aspekty spojené s identitou druhého, jako např. status ve společnosti, věk či pohlaví jedince.

Díky omezené percepci neboli modelu komunikace bez nápovědi, do specifických aspektů online komunikace Suler (1998) zařadil také **flexibilitu identit**, která je podpořena zároveň také anonymitou, díky které vzniká prostor pro upřímnou a otevřenou diskusi na taková témata, která by jinak v reálném životě mohla být pro jedince tabu. Při komunikaci může člověk v online prostředí rovněž zažívat **změněné a snové stavy**, jinak řečeno příjemné zážitky, což souvisí se **solipsistickou introjekcí**. Díky tomuto aspektu si jedinci mohou představit jak druhý člověk, s kterým komunikují, vypadá, jeho intonaci hlasu, což v podstatě znamená, že se vše odehrává v jeho hlavě, díky schopnosti fantazie, ale nemusí to tak v realitě vypadat. Popsané aspekty dále umožňují **rovnost statusu**, což znamená, že „*všichni lidé mají v online prostoru stejné příležitosti, a to bez ohledu na rasu, pohlaví, vzdělání, náboženství atd... To, co určuje vliv, je schopnost komunikovat, vytrvalost, kvalita idejí nebo technická vybavenost jedince*“ Suler (1998).

Velkou výhodou je pro jedince také možnost **transcendentálního prostoru**, tedy skutečnost, že se online prostor neomezuje na hranice států ani na geografickou polohu, prakticky odkudkoliv se může uživatel sociálních sítí připojit a komunikovat s lidmi kdekoliv. (Suler, 1998). Možnost celosvětového výběru spojení s různými uživateli však lze vnímat i jako nevýhodu online seznamování, Sumter (et al., 2017) totiž ve své výzkumné práci „*Love me*

Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder“ vysvětluje, že velké množství volby komplikuje výběr jedince pro seznamování, někteří mohou mít totiž problém s tím, že ať už se rozhodnou pro navázání kontaktu s kýmkoliv, v myšlenkách jim bude stále vyvstávat otázka, co by se stalo, kdyby si vybrali někoho jiného, možná i lepšího.

S tímto faktorem také souvisí i **sociální mnohočetnost**, která se vyznačuje tím, že lze „v jednom okamžiku komunikovat s více lidmi najednou, aniž by o tom navzájem věděli“ a zároveň si člověk vybírá, s kým chce kontakt navázat. **Časová flexibilita** pak v online prostředí výrazně zhušťuje čas, což napomáhá např. rychlejšímu navazování vztahů mezi lidmi (Suler, 1998). Navíc se k tomuto aspektu vážou pojmy, které popisuje Šmahel (in Výrost, 2019), jako je **asynchronní komunikace**, což znamená, že se neodehrává v jednom čase, ale existuje v ní časová prodleva, čas. A dále **synchronní komunikace** je bezprostřední komunikace např. v chatu, ale i zde je však možnost promyšlení si své reakce na rozdíl od reálného života.

Dalším specifikem je **možnost záznamu**, která umožňuje zpětně zjistit, co bylo v komunikaci s druhým řečeno a kdy. Ve spojitosti s časovou flexibilitou pak vytváří tento aspekt vlastnit určitou kontrolu nad komunikací s druhým. Problém, který v online komunikaci dále může nastat je **narušení přenosu**, díky čemuž se „může stát, že se vysílaná či očekávaná zpráva nebo data ztratí“ (Suler, 1998).

Hlavním psychologickým aspektem online prostředí je **disinhibice** jinak – řečeno i sebeotevření, kterou Vybíral (2009) popisuje jako „ztrátu nebo překonání nesmělosti, plachosti, ostychu, v krajních mezích může dojít až k obcházení tabu a zákazů, tedy o nevázanost na normy“, Suler (1998) pak dále rozlišuje na **disinhibici příznivou**, jejímž projevem je „větší otevřenost a upřímnost jednotlivců při online komunikaci“, např. u lidí charakterově uzavřenějších. A **disinhibici škodlivou** charakteristickou „hrubým jazykem, drsnou kritikou, vztekem, nenávisť, či dokonce výhružkami.“ V souvislosti s disinhibicí popisuje stav „**disociace**, která se projevuje u osob, které vystřízliví z cyberprostoru, dochází k přesvědčení, že oni nebyli ti, kdo se na internetu chovali nevhodně.“

Anonymita, je jedním z faktorů způsobující vznik disinhibičního chování na internetu, jde o možnost skrývání své pravé identity, často pod různými přezdívkami, což se následně projevuje neomezeným projevem názorů, realizací sociálních potřeb či ovlivňování dalších komunikačních partnerů, bez možných následků či trestu (Suler, 1998).

Jako poslední je uveden aspekt **snížení důležitosti fyzického vzhledu**, např. u méně atraktivních jedinců to může způsobit nepřítomnost vzniku haló efektu u druhých, který by v realitě nemusel ani umožnit navázání kontaktu s druhou osobou (Suler, 1998).

2.2 Specifické rysy textové komunikace

Dále se Suler (1998) zabývá konkrétně hypotézami o rysech textové komunikace v online prostoru. Mezi specifika tedy řadí: **Chybění neverbálních klíčů a stimulací**, což může způsobovat dle Šmahela (in Výrost, 2019) mezi uživateli modalitu významů, kdy dochází k dvojsmyslným vyjádřením či špatným projekcím psaného textu. Suler (1998) dále uvádí, že je v online komunikaci problematické např. v textu identifikovat humor, pocity či používání sarkasmu. Pozitivní stránkou však může být odstranění rušivých specifických vlastností komunikace jedince běžné v realitě, jako je např. problém s koktavostí, ráčkování atp.

Dále zde zařadil aspekt **subjektivního zážitku z textové komunikace**, každý totiž prožívá psaní na internetu odlišným způsobem, někomu to může být nepříjemné, protože se cítí nejistě ve svém psaném projevu, druhému to může spíše vyhovovat. S tímto se i přes omezenou percepci také pojí aspekt **přítomnosti emocí**, kdy dle Šmahela (2019, in Výrost) existují uživatelé, kteří jsou v online prostředí otevřenější a lepší ve sdílení emocí, a naopak i ti, kteří se brání své emoce sdělovat. Specifikem pro vyjadřování emocí v online prostoru je **používání emotikonů**, skládajících se ze znaků, které poskytují informaci o náladě nebo výrazu obličeje druhého. Mnoho online prostředí svým uživatelům nabízí předem připravené emotikony, které lze snadno do textové komunikace vkládat a vyjádřit tak např. hněv, frustraci, štěstí, smutek, lásku a mnoho dalšího. I přesto se však najdou uživatelé, kteří tuhle formu komunikace nevyužívají nebo se také stává, že jsou emotikony chápány modálně.

Tvorbu zprávy dále ovlivňuje **styl psaní člověka**, jakou velikost písmen použije, offline pauzy mezi psaním si s druhou osobou. Také záleží na náladě tvůrce textu, jelikož ta ovlivňuje jeho myšlení. I vztah mezi pisateli může ovlivnit textové vyjadřování osob vzhledem k vývoji jejich specifických znaků a symbolů, kterým můžou rozumět jen účastníci této komunikace (Suler, 1998). Šmahel (in Výrost, 2019) dále doplňuje **vztahové proměnné a vztahový rámec**, který je v porovnání s realitou odlišný díky faktorům popsaným v předešlé podkapitole (rovnocennost statusu, anonymita a flexibilita identit) tím, že je pro online komunikaci často typické tykání, i když je jasný rozdíl ve věku či sociálním statusu.

Čas a tempo v online komunikaci, tedy prodlevy, které se mezi zprávami objevují, míra asynchronicity či možnost neustálého kontaktu s druhým (Suler, 1998). Když účastníci reagují rychle, bez promyšlení a bez korektur vzniká v online komunikaci dle Vybírala (2009) **zjednodušené a záměrně deformované vyjadřování**, které se často pojí s vynecháváním háčeků a čárek při psaní či v používání anglických akronymů, tedy shluku počátečních písmen vynechaných slov jako je např. LOL (laughing out loudly – směji se nahlas).

2.3 Charakteristika vybraných internetových prostředí

Tak jako je běžné se v realitě setkávat s druhými při navazování vztahů na různých místech i online prostředí má své specifické formy, kde se žáci středních škol (dále pouze SŠ) mohou seznamovat. Tato podkapitola se tedy zaměří na charakteristiku vybraných sociálních sítí, seznamovacích aplikací a online her.

2.3.1 Sociální sítě

Jsou online platformy umožňující uživatelům pracovat s online obsahem, jako je: text, audio, video či grafika. Tento obsah mohou aktivně tvořit a sdílet s ostatními nebo taktéž pouze pasivně sledovat u ostatních uživatelů. Po založení si vlastního profilu lze využívat také funkce komunikace mezi uživateli např. posílat soukromé zprávy do chatovací místnosti, lze však interagovat na obsah sdílený v online prostoru i veřejně, a to využíváním funkcí jako je lajkování, označování v příspěvku, či další sdílení s jinými uživateli (Kopecký, 2023). Většina sociálních sítí je už běžně v podobě mobilních aplikací, proto nebudou dále rozlišovány.

Sociální sítě lze dle Černovského (2022) kategorizovat na základě toho, na jakém principu fungují. **Profilově založené**, jsou charakterizovány **interakcí uživatelských účtů**. Jako příklad bude uveden **Facebook** (2023), který uživatelům umožňuje sdílet fotografie či videa, organizovat události, pořádat živé přenosy videí, kontaktovat ostatní uživatele, hrát hry nebo dokonce sdílet své inzeráty v kategoriích všeho druhu či nově i využívat jako seznamku.

Profilově založené sociální sítě se hodně překrývají také s kategorií **obsahově založenými**. Ty fungují primárně na funkci **sdílení nějakého obsahu**. Dále tyto sociální sítě můžeme kategorizovat na ty, co **sdílejí fotografie**, jejíž největším zástupcem je sociální síť **Instagram** (2023). Ten nabízí uživatelům funkce jako je sdílení fotografií či videí, k tomu je automaticky vybavena i nástrojem pro jejich úpravu. Často se na Instagramu využívá **hashtagů**, které sjednocují příspěvky uživatelů do tematických celků, pod kterými lze příspěvky snadno vyhledávat. Další celosvětově známější u populace adolescentů je sociální síť **Snapchat** (2023), která nabízí také sdílení fotek či videí, oblíbenost si získal funkcí mizejícího obsahu, který po uplynutí určité doby zmizí po zhlédnutí adresátem. Jako rizikové lze u této aplikace vnímat, pokud má uživatel v aplikaci povolenou funkci sdílení své aktuální polohy s ostatními uživateli.

Druhým typem je sdílení **videoobsahu**, nejznámější a taky velice populární mezi mladšími uživateli je **YouTube** (2023). Tato sociální síť umožňuje sdílení videa, streamování, sdílení krátkých videí či již zmíněné oceňování tvorby. Druhou nejznámější platformou, je

sociální síť **Tiktok**, která umožňuje vytvářet, sdílet či pouze sledovat krátká videa. Je umožněno na tvorbu reagovat také dalším videem. Často se na Tiktoku objevují různé trendy jako je např. s obsahem výzvového charakteru, na které se objevilo již spoustu kauz ve spojitosti s rizikovým chováním dětí a mladistvých (Černovsky, 2022). Specifickou kategorií v používání videoobsahu je pak sociální síť **OmeTv** (2023), která funguje na principu komunikace s náhodně vygenerovanými uživateli přes živý video záznam. Poslední kategorií jsou **mikro-blogovací** sociální sítě, které umožňují uživatelům posílat a číst příspěvky převážně tvořené textem, zaslané jinými uživateli např. online platforma **X** (Černovsky, 2022).

2.3.2 Online hry a virtuální světy

Blinka (2015) popisuje Massively multiplayer online role-playing game (dále pouze MMORPG) jako online hry, ve kterých se ve stejném čase nachází velké množství hráčů, kteří spolu mohou navzájem interagovat. Děje se tak přes avatara, kterého si hráč vytvořil a ovládá jej, a se kterým se může více či méně v rámci hry ztotožňovat na základě jeho charakteristik. Pro hraní těchto her je často důležitá kooperace a komunikace s ostatními hráči pro zdárný úspěch ve hře, která probíhá prostřednictvím herních skupin, které jsou většinou stálého charakteru. Někteří hráči hraní těchto her vyhledávají právě kvůli těmto herním komunitám, které v tomto virtuálním světě vznikají. Posledním specifickým znakem těchto her je jejich časová neomezenost, protože nemají na rozdíl od jiných počítačových (např. příběhových) her striktní konec. Co se týče komunikace hráčů, může probíhat právě přes konkrétní online hru, nebo na dalších sociálních sítích, jako je např. u hráčů nejčastěji využívaná Discord či Twitch.

Tak jako na výše popsaných sociálních sítích lze na **Discordu** (2023) s ostatními uživateli také využívat textovou komunikaci, volání nebo videohovor. Specifikem je vytváření serverů, které fungují na principu soukromých skupin, dále využívání Botů, tzv. umělé inteligence, např. pro moderování konverzace s ostatními a v neposlední řadě zde mají uživatelé možnost sdílet obsah ve velkokapacitním formátu. Sice je tato sociální síť využívána nejčastěji hráči online her, ale je také populární pro využívání k online vyučování nebo pro skupinové práce, ať už školní, tak i té pracovní. A jako poslední sociální síť **Twitch** (2023), která se od svého založení specializuje na živé vysílání her, budování hráčských komunit, ve kterých mohou fanoušci sledovat své oblíbené hráče a v komentářích s nimi navazovat kontakt.

2.3.3 Seznamovací aplikace

Cíl seznamovacích aplikací je poněkud jasný již z názvu, dle Kopeckého a Krejčí (2023) jde o navazování mezilidských vztahů, které mohou být přátelské, romantické či sexuální. Tyto seznamovací aplikace jsou orientovány buďto všeobecně nebo mohou být také specificky zaměřené na určité sociální skupiny, jako jsou senioři, děti či osoby s konkrétní sexuální orientací atp. Jak ale fungují, bude prezentováno na názorném příkladu jedné z nejoblíbenějších mobilních aplikací **Tinder**. Podstatnou funkcí v této aplikaci je tzv. **ověření uživatele**, pomocí natočení videa, které je zasláno k hodnocení, zda koresponduje s fotkami na profilu uživatele, pokud video schválí, ostatní uživatelé mohou vidět štítek s ověřením u profilu, což může zamezit případnému rizikovému seznamování s falešnými profily (Tinder, 2023). Na svém profilu mohou uživatelé vyplnit svou sexuální orientaci, jaké jsou jejich zájmy, místo bydliště, práci, popsat svůj vzhled, případně vybrat maximální vzdálenost, z které chce poznávat ostatní uživatele či v jakém věkovém rozpětí má zájem poznávat nové lidi, aby aplikace pomocí **algoritmu** mohla vyhodnotit, které uživatele bude nabízet v hlavním výběru. Samotné seznamování v aplikaci pak funguje na jednoduchém principu, kdy se uživatelé v hlavním panelu ukazují návrhy dalších uživatelů. Hodnocení probíhá přetahováním nabízeného profilu do stran, pohybem doprava dává uživatel najevo zájem, pohybem doleva pak nezájem. Uživatelé pak mohou navázat kontakt v chatu, pouze pokud se navzájem ohodnotili kladně (Tinder, 2023). Samozřejmě existuje spousta dalších aplikací jako je např. **Grindr, Badoo, Bumble, Okcupid** a jiné, také stále vznikají další, proto v této práci byly seznamovací aplikace představeny na jednom vybraném příkladu.

Tato kapitola se zabývala specifiky online prostoru, v první podkapitole psychologickými aspekty online prostoru, mezi které můžeme řadit: omezenou percepci, flexibilitu identit jedince, změněné a snové stavy, rovnost statusu mezi uživateli, transcendentálnost online prostoru, sociální mnohočetnost, časovou flexibilitu, možnost záznamu, disinhibici, anonymitu či snížení důležitosti fyzického vzhledu. Další podkapitola se věnovala specifickým rysům textové komunikace, kterými jsou: subjektivní zážitek z textové komunikace, styl psaní jedince, čas a tempo v online komunikaci, ukládání zpráv, absencí neverbálních klíčů a stimulací. V poslední podkapitole byly charakterizovány a kategorizovány vybrané internetové prostředí, tedy sociální sítě, seznamovací aplikace, online hry a virtuální světy, společně s vybranými zástupci. Všechna tato specifika mohou ovlivnit seznamování v online prostoru, stejně jako charakteristika vývojového období žáka SŠ, proto bude v následující kapitole popsána.

3 Žák střední školy ve vztahu k seznamování v online prostoru

Předchozí kapitoly se zaměřovaly na utváření nových vztahů v online prostoru, což můžou ovlivňovat jednotlivá specifika tohoto prostředí, která jsou odlišná od seznamování v realitě. Stejně tak vyhledávání vztahů v online prostředí může ovlivnit i samotné vývojové období žáka střední školy (dále pouze SŠ). Tato kapitola se proto tedy zaměří na charakteristiku období adolescence, vývojovou etapou mezi dětstvím a dospělostí, ve kterém se žák SŠ nachází.

3.1 Psychologické aspekty žáka střední školy

Adolescenci je těžké věkově vymezit, jelikož naše kultura nemá jasné modely přechodu od závislosti k nezávislosti a nedisponuje žádnými rituály, které by toto mohly vymezovat. Nezávislost je dána vlastním rozhodnutím např., které činnosti a aktivity si jedinec zvolí z širokého repertoáru možností. Lze však adolescenci rozlišit od mladé dospělosti např. tím, zda se jedinec stále připravuje na své budoucí povolání nebo už se osamostatnil nástupem do pracovního procesu a tím se stal finančně nezávislým nebo se rozhodl založit sekundární rodinu a vstoupil tak do dospělosti (Petrová a Plevová 2018). Vágnerová (2005) však např. vymezuje a dělí adolescenci na dvě období, a to ranou adolescenci, která se nachází v období 10–15 roku života a **pozdní adolescence**, která se vyskytuje v období mezi 15–20 rokem života a je pro tuto kvalifikační práci cílová.

Čím je vývojová fáze adolescence specifická definovala Petrová a Plevová (2018) tím, že je **hlavním vývojovým úkolem adolescenta** „*nalezení a upevnění vlastní identity, přijetí norem a morálních principů společnosti, vytvoření si vědomí vlastní hodnoty, stát se nezávislým na rodičovské autoritě a vytvářet partnerské vztahy.*“ Charakteristiku konkrétně pozdní adolescence předložila Vágnerová (2005), kdy ji vymezila ukončením pohlavního zrání a profesní přípravy. Zároveň potvrzuje vývojové úkoly, jak předložila ve své definici Petrová a Plevová, kdy popisuje jako důležitým procesem v tomto období separaci od rodiny a navazování nových vrstevnických a pevnějších partnerských vztahů. Také doplňuje významnou roli v tomto osamostatňování se od rodiny schopnost postarat se o sebe po finanční stránce. Druhou fází tohoto období pak dále charakterizuje jako intenzivní práci na vlastní identitě, jejím rozvoji a přijetí. Což může probíhat, jak už bylo zmíněno v první kapitole, procesem pozitivní a negativní valence, kterou popsal Suler (1998).

Vágnerová (2005) také dodává, že na základě ukončení **somatického vývoje** nastává u adolescentů období, kdy se pro ně stává významným fyzický vzhled a jeho úprava, protože je

často využíván jako prostředek k získání prestiže a sociální akceptace ve vrstevnické skupině. Dolejší (2014) dále doplňuje skutečnost, že fyzický vývoj probíhá u adolescentů rychleji než ten psychický, proto může často docházet u přijímání vlastního těla, v doprovodu negativních představ ke komplikaci v sebehodnocení jedince a procesu vývoje osobnostní identity. Což se poté může projevit v rámci seznamování jako motivace k vyhledávání vztahů online.

Co se týče **kognitivního vývoje**, je pro tuto práci podstatné, že je v tomto období adolescent typický svým radikalismem a nekompromisností, projevuje jednostrannost v chápání skutečnosti, mnohdy nepostihne všechny faktory, které danou situaci ovlivňují, nepředvídá zcela důsledky svého chování, proto mladí lidé více riskují a mají méně zábran, což bude rozebráno v kapitole níže (Petrová, Plevová, 2018). V **emoční oblasti** je pro tuto kvalifikační práci zásadní, že toto období někteří autoři charakterizují jako období extravertze, kdy je značná touha být členem různých skupin a pohybovat se co nejčastěji na společenských událostech. Tato touha je dána, jak už bylo výše zmíněno tím, že adolescent se citově stává nezávislým na vlastních rodičích, ale má potřebu partnerství a citové sounáležitosti. Jde tedy o období prvních lásek, citové spřízněnosti, které se vyznačují značnou nekritičností partnera, neuváživostí v jednání, velkých společných zájmů. Zklamání z prvních lásek je bolestně prožíváno, neboť se zraňuje adolescentův ještě nevyvážený sebecit. Nepříjemně je prožíván i nedostatek erotických zkušeností, který způsobuje snižování sebehodnocení (Petrová, Plevová, 2018) což jak už bylo zmíněno v kapitolách výše, může žák SŠ kompenzovat využíváním online prostředí při seznamování.

Tato kapitola se zabývala charakterizováním období adolescence, ve kterém se ocitá žák SŠ, stanovila vývojové úkoly tohoto období, specifické kognitivní, somatické a psychologické rysy, které jsou pro tuto kvalifikační práci významné. Následující kapitola dále naváže na rizikové chování spojené s obdobím adolescence, či konkrétněji se seznamováním žáků SŠ v online prostoru.

4 Rizikové seznamování v online prostoru

V předchozí kapitole byly vymezeny specifika vývojového období adolescence, jako je radikalismus, nekompromisnost, či častá jednostrannost v názorech, zároveň ve vztahové oblasti nekritičnost partnera či neuvážlivost v chování, což jsou specifika, která mohou žáky středních škol (dále jen SŠ) vést k rizikovému chování při seznamování v online prostoru. Tato kapitola se proto bude zabývat vymezením rizikového chování i přesto, že to není hlavní téma této kvalifikační práce, úzce s ním však souvisí.

4.1 Rizikové chování u žáků středních škol

Rizikové chování lze jen těžko definovat, vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o pojem, kterým se zabývá vícero vědních oborů z různých hledisek. Pro potřeby této kvalifikační práce bude využita definice Miovského et al. (2015), dle kterého pojem rizikové chování „*zahrnuje rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince anebo ohrožují jeho sociální okolí.*“

Rizikové chování se často ve vývojové psychologii spojuje s obdobím adolescence, ve kterém se žák SŠ nachází. Děje se tak přirozeně z důvodu, kdy se adolescent vypořádává s vývojovými úkoly, které k tomuto období patří, jak již bylo zmíněno ve 3. kapitole: formování identity, navazování vztahů s vrstevníky, či vymezení se ve vztazích s dospělými. V rámci spojení mezi výskytem rizikového chování a adolescencí přišel Jessor (in Sobotková, 2014) dokonce s novou problematikou, a to: „*Syndromem problémového chování.*“ Tento termín definoval tak, „*že adolescent chovající se rizikově v jedné oblasti bude takové chování pravděpodobně rozšiřovat na více oblastí rizikového chování.*“ Proto je důležité se v tomto vývojovém období zaměřit na prevenci těchto jevů jako celek, to však bude blíže popsáno v následující kapitole.

Nyní je důležité zaměřit se na možné formy rizikového chování. Přehled základních forem je uvedený v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (MŠMT, 2010):

1. „*Agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, domácí násilí, krizové situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování*

2. *Záškoláctví*
3. *Závislostní chování, užívání různých typů návykových látek, netolismus, gambling*
4. *Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů*
5. *Spektrum poruch příjmu potravy*
6. *Negativní působení sekt*
7. *Sexuální rizikové chování“*

Z následného přehledu lze vyčíst, že se mezi rizikovým chováním, na které by se mělo dle MŠMT (2010) ve školách preventivně zaměřovat, objevují i tematické okruhy související s tématem této kvalifikační práce jako je: kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, vydírání, závislostní chování, netolismus či sexuální rizikové chování. Po obecném vymezení rizikového chování u žáků SŠ se následující podkapitola bude věnovat charakteristikou konkrétních rizikových jevů při seznamování v online prostředí.

4.2 Rizikové chování v online prostoru

Mezi rizikové chování lze zařadit **závislostní chování na virtuálních drogách**, ve spojení s používáním sociálních sítí vzniká závislost v mozku na **produkcí dopaminu**, což je neurotransmitter, který nám poskytuje pocit radosti a uspokojení. Děje se to díky záměrné stimulaci sociálními sítěmi pomocí systému odměn, např. prostřednictvím získávání lajků od druhých uživatelů nebo přijetím přátelské zprávy či komentáře s kladnou konotací, což vede v mozku k uvolňování dopaminu. Závislost tedy poté vzniká na potřebě jedince stále znovu cítit pocit uspokojení a radosti (Kopecký, 2023). Další závislost, která může v online prostředí vzniknout je **netolismus**, projevující se v prostředí MMORPG her, které jsou celosvětově rozšířené a oblíbené, nabízejí vzájemnou spolupráci, bez které nemůže hráč některé úkoly splnit, jak bylo popsáno blíže v kapitole 2.3.2. Riziko netolismu roste hlavně u mladistvých, kteří mají problémy v reálném světě a ty kompenzují ve světě virtuálním (Plevová, 2013), může se jednat právě o problémy spojené s konkrétním vývojovým obdobím adolescence, které jsou popsány v podkapitole výše, jako je vytvoření pevné a stabilní identity, navázání blízkých vztahů s vrstevníky a romantickými partnery, či přizpůsobení se vyvíjející sexualitě. Na což dále navazuje také problematika **rizikového sexuálního chování**, pro potřeby kvalifikační práce by se v online prostředí dále jednalo o vybrané rizikové jevy popsané Pešatem (2012), s kterými se žák SŠ může setkat jako je:

- **„Kybergrooming** – *takové chování uživatelů internetu (predátorů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce.*

- **Kyberstalking** – opakované, dlouhodobé, systematické a stupňované obtěžování, které může mít řadu různých forem a intenzit, např. sledování aktivit oběti v kyberprostoru, její bombardování SMS zprávami, e-maily, telefonáty či nechtěnými pozornostmi;
- **Impersonation** – krádež identity, vytváření falešných profilů v prostředí sociálních sítí;
- **Outing** – zveřejňování cizích tajemství;
- **Sexting** – rozesílání zpráv, fotografií či videa se sexuálním obsahem;
- **Exclusion** – vyloučení z virtuální komunity;
- **Výroba, přechovávání a distribuce pornografie;**
- **Phishing a pharming** – techniky vedoucí k získávání osobních údajů uživatelů. “

Všechna tato výše popsaná rizika spojená s online prostředím mohou být spojené s rizikem úniku osobních údajů, které uživatelé v online prostředí sdílejí jak veřejně, tak soukromě s uživateli, s kterými se nově seznamují. Může jít o kontaktní údaje jako je e-mail, telefonní čísla, místo bydliště apod., ale také o intimní obsah jako jsou fotografie či videa (Kopecký, 2023). V této kapitole bylo charakterizováno rizikové chování, v podkapitolách dále spojené jak s obdobím adolescence, tak se seznamováním v online prostředí. V návaznosti se další kapitola bude zabývat možnou prevencí tohoto rizikového chování.

5 Preventivní opatření rizikového chování v online prostoru

V předchozí kapitole bylo charakterizováno období adolescence a společně s ním v podkapitole rizikové jednání, na které mohou žáci středních škol (dále pouze SŠ) v online prostředí narazit. Proto se tato kapitola bude dále zabývat možnou prevencí, která by výskyt těchto rizikových jevů mohla minimalizovat. Prevence je také jednou z kompetencí v práci sociální pedagoga ať už prostřednictvím poskytování chybějících informací o dané problematice nebo působením na jedince či skupinu preventivně-výchovně.

5.1 Primární prevence

„Pojmem prevence označujeme všechna opatření směřující k předcházení a minimalizování jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledků.“ Prevence se může dále poskytovat ve třech stupních, a to jako primární, sekundární a terciální (Miovský et. al., 2015). Tato kvalifikační práce se však blíže zaměří pouze na první stupeň poskytování prevence, a to té primární, která bude v této podkapitole charakterizována a kategorizována.

Primární prevence tedy obsahuje výchovnou, vzdělávací, zdravotní, sociální či jinou intervenci, která je primárně zaměřena na předcházení výskytu rizikového chování. Důležitým edukačním činitelem se v primární prevenci stává rodina, škola, popřípadě i volnočasová zařízení či veřejnost. Tito činitelé se u jedince podílejí v rámci primární prevence na formování správných postojů, poskytování potřebných znalostí a utváření takových kompetencí, díky nimž bude jedinec schopen rozpoznat rizikové jevy a nenechá se jimi ovlivnit (Miovský et. al., 2015).

Dále se primární prevence může rozdělit na dalších pět kategorií, mezi které patří: **nespecifická primární prevence**, ke které se řadí aktivity, snižující vznik rizikového chování, ale zároveň podporují u jedinců zdravý životní styl, osvojování pozitivního sociálního chování a rozvoj osobnosti, který vede k odpovědnosti za své rozhodování a jednání. Tyto aktivity přímo nesouvisí s konkrétním typem rizikového chování a většinou se zaměřují na smysluplné využívání a organizování volného času. Na rozdíl **specifická primární prevence** se zaměřuje svou aktivitou na konkrétní formu rizikového chování a cílovou skupinu kde se vyskytuje. V České republice je realizována na třech úrovních, které se dělí podle definování cílové skupiny a mírou jejího ohrožení rizikovým jevem. **Všeobecná primární prevence** je zaměřena na co nejširší běžnou populaci, kde nehraje roli míra ohrožení a zařazují se zde programy pro větší počet osob jako např. školní třída. Tyto tematické programy mají zpracovanou metodiku

a často se jedná o realizaci odborníků z praxe, jako jsou např. zdravotníci či policisté. **Selektivní primární prevence** se zaměřuje na skupiny osob, které jsou ohroženy zvýšenou mírou pro možnost vzniku rizikového chování či jinak sociálně znevýhodněny. A **indikovaná primární prevence**, je zaměřena na jedince či skupinu, u kterých se rizikové chování již projevilo. Na základě individuálního posouzení (např. diagnostikou, screeningem, dotazníky apod.) je jedinci vybrána specifická intervence (MŠMT, 2019).

5.2 Primární prevence ve škole a školských zařízeních

V předchozí podkapitole byla vymezena samotná primární prevence, proto se tato podkapitola zaměří na prostředky, možnosti a personální zajištění primární prevence v rámci školy, která je v této oblasti vnímána jako důležitý edukační činitel.

Základním strategickým dokumentem pro školy vydaný MŠMT je „*Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 vytvářející základní pilíře politiky primární prevence v České republice*“, zahrnující hlavní rámec primární prevence, metodické vedení a koordinaci, na základě stanovených cílů, pro školské koordinátory a metodiky prevence a zároveň také spolupráci či informovanost odborné i laické veřejnosti (MŠMT, 2019).

Dle § 7 vyhlášky 72/2005 sb. ve z. p. p. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, má dále „*ředitel základní, střední a vyšší odborné školy povinnost zabezpečit poskytování poradenských služeb ve škole školním poradenským pracovištěm, ve kterém zpravidla působí výchovný poradce a školní metodik prevence, popřípadě může být zajištěn i školní psycholog či speciální pedagog*“

Na primární prevenci rizikového chování spolupracuje komplexně celý tým školního poradenského pracoviště, avšak hlavním aktérem se stává **školní metodik prevence**, proto budou blíže charakterizovány jeho funkce na této pozici. Zapletalová (in Miovský, 2015) uvádí jako jeho hlavní činnosti „*metodické, koordinační, informační a poradenské.*“ Mezi ně lze z přílohy č. 3, vyhlášky 72/2005 sb. ve z. p. p. Konkrétně zařadit: koordinaci preventivně-výchovných aktivit, metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy, včetně jejich vzdělání v rámci oblasti prevence rizikového chování nebo také zprostředkování spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy či jinými odbornými pracovišti a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování. Nejdůležitější působností, která zastřešuje většinu dalších funkcí, je však koordinace na tvorbě, kontrole, evaluaci a realizaci minimálního

preventivního programu. Což „je dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich komunikativních dovedností, taktéž obsahující programy specificky zaměřené na specifické formy rizikového chování.“ Jeho realizace je pro každou školu a školské zařízení závazná a podléhá kontrole České školní inspekce. Je zpracováván na dobu jednoho školního roku a s ohledem na kulturní, sociální či politické okolnosti i strukturu školy (Miovský 2015).

U poskytování primární prevence ve škole a školských zařízeních nelze opomenout taktéž pozici **sociálního pedagoga**, která sice není právně ukotvena ve vyhlášce č. 72/2005, v rámci školního poradenského pracoviště ani v zákoně 563/2004 sb. o pedagogických pracovnících, je však stejně dobře využitelná v rámci specifických činností, které vykonává. K náplni práce patří **vzdělávací a osvětová činnost** jak pro žáky, tak pro učitele, rodinu či komunitu, dále **sociálně-výchovná a preventivní činnost** vedoucí ke zvyšování sociálních dovedností, utváření zdravého životního stylu či předcházení sociálnímu vyloučení žáků. Zabývá se také **podpůrnou, ochrannou a intervenční činností** při ohrožení dítěte či dospívajícího rizikovým chováním nebo poskytuje také **poradenskou a mediační činnost**. Věnuje se i **reedukační činnosti**, která se zaměřuje na vyhledávání a utváření programů, projektů a činností směřující k přestavbě maladaptivních návyků, kognitivních vzorců a strategií chování dětí a dospívajících. V neposlední řadě má v kompetencích také **analyticko-diagnostickou a depistážní činnost**, která se převážně věnuje vyhledávání žáků a studentů z prostředí sociálně znevýhodňujícího a taktéž provádí **koordinační a organizační činnost**, která obnáší vytváření spolupráce a komunikace mezi školou a orgánem sociálně-právní ochrany dětí, policií, pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče či s nízkoprahovými zařízeními (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020).

V rámci této podkapitoly byly představeny základní nástroje poskytování školní prevence jako je např. minimální preventivní program. Dále zde bylo charakterizováno školní poradenské pracoviště i práce sociálního pedagoga, která bude v další podkapitole navazovat na poskytování primární prevence v rámci tematické oblasti rizikového chování v online prostoru.

5.3 Primární prevence rizikového chování v online prostoru

Tato podkapitola se dále zaměří na konkrétní prevenci rizikového chování, a to v online prostoru. Možný způsob prevence navrhuje Vondráčková (in Blinka, 2015), která uvádí rozvoj specifických dovedností, ke kterým zařadila: **dovednosti spojené s užíváním internetu**, které by probíhaly tedy prostřednictvím specifické a nejlépe také všeobecné primární prevence,

kteřou by mohl provádět sociální pedagog svou vzdělávací a osvětovou činností na toto téma, jak pro děti a mládež, tak i pro jejich rodiče či pedagogy. V rámci této činnosti by se mohl také zaměřit na nácvik reedukačních činností k přestavbě maladaptivních návyků spojených s online prostorem, a nakonec poskytnout návrhy na možné spolupráce v projektech zaměřených na prevenci těchto rizikových jevů v online prostoru, které budou blíže charakterizovány v následující podkapitole. Tyto dovednosti se v rámci RVP (Rámcového vzdělávacího programu) objevují buďto ve vzdělávacím předmětu **informatiky** nebo se mohou zprostředkovávat prostřednictvím průřezového tématu **mediální výchovy** (RVP, 2023).

Jako další Vondráčková (in Blinka, 2015) uvádí **dovednosti spojené se zvládnutím stresu a emocí** nebo také **dovednosti spojené s interpersonálními situacemi**. Tyto dovednosti může sociální pedagog předat ve spolupráci s pedagogy předmětu **výchovy ke zdraví** nebo v rámci své sociálně-výchovné a preventivní činnosti prostřednictvím průřezového tématu **osobnosti a sociální výchovy** v oblastech jako je rozvoj sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu, kreativita, poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, řešení problémů a rozhodovací činnosti či utváření hodnot či postojů (RVP, 2023). A jako poslední Vondráčková (in Blinka, 2015) představuje **dovednosti spojené s denním režimem a využíváním volného času**, kde může sociální pedagog nabízet ve spolupráci s různými organizacemi nabídku zájmových kroužků nebo v rámci svého pedagogického zaměření sám nabízet smysluplné utváření volného času. Autorka dále upozorňuje na skutečnost, že je potřeba pracovat nejen konkrétně s cílovou skupinou, jako jsou děti a mládež, ale také s prostředím, ve kterém se pohybují a které na ně působí jako je rodina, k čemuž se sociální pedagog hodí nejlépe. Specifická činnost s rodinou by pak vedla k dovednostem podporující bližší vztahy a zvýšení rodičovského přehledu o užívání internetu dětmi a mládeží.

5.4 Projekty zaměřené na prevenci rizikových jevů v online prostředí

Jakým způsobem je možné předcházet rizikovým jevům v online prostoru, se věnuje hned několik projektů. Pro sociálního pedagoga je takový přehled institucí klíčový, proto se tato podkapitola věnuje u vybraných projektů jejich charakteristice.

Nejdříve z obecnějšího hlediska představení organizací, které se primárně nezaměřují pouze na prevenci v online prostředí, ale je součástí jejich aktivit. Jedná se o **Linku Bezpečí** (2024), která funguje jako terénní sociální služba poskytující pomoc dětem, mládeži i celým rodinám v jejich náročné situaci, jak formou telefonního poradenství, která je poskytována

nonstop, tak i prostřednictvím online chatu či v e-mailu. V této organizaci se také zaměřují na prevenci, kterou propagují formou videí, podcastu a blogů nebo prostřednictvím veřejných akcí či návštěv škol. Na jejich stránkách lze v sekci online také nalézt konkrétní informace, co děti a mládež může v prostředí internetu potkat, a rady, jak na tyto aspekty reagovat. Podobně v této oblasti funguje také **Dětské krizové centrum** (2024), které se v rámci poskytování sociálních služeb věnuje odborné pomoci ohroženým dětem a jejich rodinám. V rámci prevence pak vydávají materiály na témata jako je např. (Ne)bezpečí internetu, (Ne)přátelé na síti, (Ne)hlídám informace o sobě, (ne)vím, s kým na síti kamarádím a další témata z jiných oblastí.

E-bezpečí (2024) je neziskový projekt realizovaný „*Centrem prevence rizikové virtuální komunikace*“, Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a osvětu vytváří už od roku 2008. Projekt realizuje pravidelná celorepubliková **výzkumná šetření** zaměřená na rizika online prostředí, také provádí činnost **edukační** pro odborníky, jako jsou pedagogové, psychologové, metodici prevence, speciální pedagogové apod. Zaměřuje se na **preventivní** činnost pro uživatele internetu napříč věkem, jak pro žáky základních škol, tak pro studenty středních či vysokých škol, přes dospělé až po populaci seniorského věku. V součinnosti ve spolupráci s policií provádí besedy v rámci **terénní práce** nebo prostřednictvím **intervencí** pomáhá obětem internetové kriminality. Na stránkách tohoto projektu můžeme dále nalézt také volně dostupné metodiky pro pedagogy, děti a mládež či pro rodiče, jak preventivně předcházet rizikovým jevům. Projekt E-bezpečí dále spolupracuje s nadací **O² Chytrá škola** (2024), jejímž cílem je naučit děti, rodiče a učitele, jak správně využívat technologie a být přítom v bezpečí na internetu, čehož se snaží docílit přes tematické oblasti jako je: online bezpečnost, technologie ve vzdělání mediální a počítačová gramotnost.

E-bezpečí a O² chytrá škola dále podporuje **Safer Internet Centrum ČR** (2024), který zároveň spolupracuje s Linkou bezpečí a Dětským krizovým centrem. Tato organizace působí pod koordinátorem CZ.NIC v rámci online prostoru jako centrum prevence, helplinka a hotlinka pro hlášení nezákonného digitálního obsahu. V rámci prevence pak dále nabízí témata jako je kyberšikana, online obsah za hranou, digitální stopa, fungování internetu nebo sociální sítě. Další spolupracující organizací je také vzdělávací program **JSNS** vytvořený organizací Člověk v tísni. Cílem projektu je výchova zodpovědných mladých lidí, kteří se orientují v dnešním světě. Vše na webu projektu je zdarma, jedná se především o filmy, diskuse a výukové materiály, které se zabývají tématy, jako jsou lidská práva, moderní československé dějiny, mediální vzdělávání a další. Projekt se také věnuje průzkumům a jejich publikací či vzděláváním odborníků v rámci různých kurzů (JSNS, 2024). V rámci spolupráce České televize a projektů E-bezpečí, CZ.NIC a O² Chytrá škola a dalších vznikl také film **V SÍTI**

věnující se problematice rizikové online komunikace dětí. Projekt nezůstal pouze u promítání snímku, ale věnuje se i dále této problematice na svých internetových stránkách (V SÍTI, 2024).

Za zmínku stojí také projekt **Bud' safe online** (2024), který funguje také jako osvětový program pod záštitou MŠMT (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy). Vznikl ve spolupráci technologické společnosti Avast a oblíbeného influencera mezi dětmi Jirky Krále. Projekt se věnuje tématům, jak správně řešit rizikové situace v online prostředí formou online kurzu, blogu či video návody. Významným segmentem v rámci prevence je také **policie České republiky**, která spolupracuje na více projektech v oblasti online prostředí, jako třeba celoevropská kampaň proti zneužívání dětí online **#SayNo!** nebo společně s ESET Safer Kids Online, projekt **To nevymažeš!** (Policie, 2024).

V poslední kapitole teoretické části bylo probráno téma možné prevence před rizikovými jevy v online prostředí, jak už na úrovni školy, tak prostřednictvím projektů, které se touto problematikou zabývají. Další část kvalifikační práce bude navazovat zhodnocením aktuálního stavu zkoumané problematiky.

II EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část navazuje na teoretické základy této práce a začíná **šestou** kapitolou, která se věnuje zhodnocením aktuálního stavu zkoumané problematiky, kde budou prezentována vybraná výzkumná šetření zabývající se specifiky online seznamování žáků středních škol (dále pouze SŠ). **Sedmá** kapitola se zaměří na vlastní výzkumné šetření, kde budou charakterizovány cíle a otázky. V dalších podkapitolách bude vymezen výzkumný vzorek a metoda výzkumného šetření. V **osmé** kapitole budou představeny výsledky zpracovaného výzkumného šetření v oblasti specifik online seznamování žáků SŠ. A poslední **devátá** kapitola se zaměří na diskusi, kde budou porovnávány výsledky výzkumného šetření s vybranými výsledky výzkumných šetření z kapitoly pět.

6 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky

V teoretické části kvalifikační práce, byla uvedena obecná specifika seznamování na internetu a oblasti, kterých se tato problematika dotýká, jako je identita, jak zkoumání té reálné, tak tvorba virtuální. Také možná rizika spojené se seznamováním v online prostředí a vybrané sociální sítě, které jsou aktuálně nejčastěji používány. Pro komplexnost pochopení specifík seznamování žáků středních škol (dále pouze SŠ) v online prostoru obsahuje teoretická část i charakteristiku období adolescence v propojení s rizikovým chováním při online seznamování, na což navazují i možnosti prevence v rámci školy či různých organizací. Díky tomuto teoretickému vhledu je možné přejít k empirické části, která bude zahájena zhodnocením aktuálního stavu zkoumané problematiky na základě dosavadních výzkumů, které proběhly v zahraničí i v České republice, korespondující s výzkumem této kvalifikační práce. Tato klíčová data budou dále rozebrána v diskusi výsledků výzkumu.

Průzkum „*Teens, Social Media, and Privacy*“ probíhal v letech 2006–2012 mezi dospívajícími, celkem bylo osloveno 802 vybraných respondentů. Z vybraných výsledků výzkumu bylo zjištěno v oblasti bezpečnosti soukromí v online prostoru, že obecně z celkového počtu respondentů 60 % dospívajících uživatelů Facebooku udržuje své profily soukromé, z čehož 70 % dívek má profil soukromý, přičemž chlapů pouze 50 %. Co se týče jednotlivých segmentů, 91 % respondentů zveřejňuje svou fotku, narozdíl 79 % v roce 2006, 71 % z nich zveřejňuje název školy, narozdíl 49 % v roce 2006, 71 % také zveřejňuje město nebo obec, kde žije, narozdíl 61 % v roce 2006, 53 % zveřejňuje svou e-mailovou adresu, narozdíl 29 % v roce 2006 a 20 % zveřejňuje číslo svého mobilního telefonu, narozdíl 2 % v roce 2006. Z uvedených výsledků je zřejmé, že se tedy tendence k ochraně osobních údajů u dospívajících snižuje. Další výsledky ukazují, že 92 % vybraných respondentů zveřejňuje své skutečné jméno na profilu, 84 % zveřejňuje své zájmy, jako jsou filmy, hudba nebo knihy, které se jim líbí, 82 % uvádí datum narození, 62 % zveřejňuje svůj vztahový stav a 24 % zveřejňuje svá videa. Pouze 26 % uvádí, že zveřejňuje nepravdivé informace záměrně, jako je falešné jméno, věk nebo místo, aby chránili své soukromí. Co se týče přidávání přátel na sociálních sítích 98 % dospívajících, kteří používají Facebook, jsou přátelé s lidmi, které znají ze školy, 91 % se členy jejich širší rodiny, 76 % jsou přátelé se sourozenci, 70 % jsou přátelé se svými rodiči, 33 % uvedlo, že jsou přátelé s lidmi, se kterými se osobně nesetkali, 30 % má ve své síti za přátele učitele nebo trenéry a 30 % celebrity, hudebníky nebo sportovce (Madden et al., 2013).

Také projekt „*EU Kids online*“ přinesl zajímavá data z oblasti používání internetu a digitálních technologií dětmi ve věkovém rozmezí 9–16 let. Průzkum byl proveden mezi lety 2017–2019 v 19. evropských zemích. Výsledky ukázaly, v rámci frekvence používání sociálních sítí, že většina dětí, konkrétně 54 % zvolila 1. možnost „*několikrát denně nebo neustále*“, dále 12 % vybralo 2. možnost „*denně nebo téměř denně*“ a pouze 33 % zvolilo 3. možnost „*méně často*“, přičemž rozdílnost v rámci možnosti č. 1 se projevila vyšším procentem využívání u dívek o 6 % na rozdíl od chlapců. Přičemž odhadovaná průměrná doba strávená online činila až 167 minut, kdy dívky trávily online o 8 % více času než chlapci a co se týče věku, tak jako v předchozí položce čas strávený online s věkem narůstal. Zajímavé výsledky také ukázala problematika utrácení mnoho peněz za nákupy v aplikaci či online hry, kdy průměrně 10 % chlapců tuto skutečnost potvrdilo, na rozdíl od dívek 3 %. Co se týče oblasti komunikace v online prostředí s neznámou osobou, zodpovědělo až 37 % dětí, že kontakt navázalo, dokonce dalších 16 % se setkalo tváří v tvář. Ve srovnání tento kontakt navázalo průměrně více chlapců 40 % než dívek 34 % (Šmahel, 2020).

Český výzkum „*Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*“ je další, který přináší pro tuto práci výsledky z oblasti rizikové komunikace a ochrany osobních údajů. Výzkumného šetření se zúčastnilo 5 675 respondentů ve věku od 11 do 17 let. Výsledky ukázaly, že komunikaci s cizími lidmi přiznala více jak polovina dotázaných dětí 50,50 %. Mezi své přátele by si neznámého člověka přidalo 13,75 % oslovených dětí, přičemž častěji by tak učinili chlapci 17,22 % než dívky 10,3 %. Pozvání internetovým známým na osobní schůzku v reálném světě potvrdilo 31,06 % dětí. Přitom děti 20,55 % dále přiznaly, že také internetové známé na osobní setkání pozvaly. Co se týče uskutečnění osobní schůzky, tak z výzkumu vyplynulo, že na ni dorazila pětina dotázaných dětí 20,41 %. O schůzce s internetovým známým by pak děti řekly svým rodičům 58,56 %, kamarádům nebo sourozencům mladším 18 let 28,04 % a vůbec nikomu 10,56 %. Učitelům nebo jiným dospělým by o schůzce řeklo zanedbatelné procento dětí. V oblasti sdílení osobních údajů v prostředí sociálních sítích, bylo z výsledků výzkumu zjištěno, že mezi nejčastěji publikované patří jméno a příjmení 89,55 %, fotografie obličeje 66,98 % a e-mail 65,06 %. K méně sdíleným pak dále patřilo telefonní číslo 29,43 %, adresa školy 16,42 % a adresa bydliště 16,42 % (Kopecký et al., 2021).

Další nejnovější výzkum z českého prostředí, zabývající se podobnou problematikou jako tato kvalifikační práce nese název „*Děti online. Když rodič netuší.*“ Jednou z cílových skupin tohoto výzkumu z roku 2023 tvořily děti ve věku 8–15 let, v počtu 407 respondentů. Výsledky z tohoto výzkumu ukázaly, že dotazované děti uvedly mezi 3 nejčastější aktivity na mobilu: 50 % psaní si se známými kamarády, 43 % trávení času na sociálních sítích a 41 % hraní online

her. Z čehož denně si píše s kamarády a tráví čas na online sociálních sítích více dívek než chlapců. Dalšími důležitými daty v tomto výzkumu byly nejvyužívanější sociální sítě mezi dětmi, kde se jako první v procentuálním zastoupení 71 % objevila platforma YouTube využívaná na denní bázi a hned jako další platforma WhatsApp 63 %. Jako další zde byly zastoupeny sociální sítě: TikTok 45 %, Instagram 37 %, Messenger 27 %, Snapchat 22 %, Facebook 21 %, Pinterest 11 %, Twitch, BeReal a Twitter z 5 % (Friedrichová, et al., 2023).

Tato kapitola se věnovala zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky, prostřednictvím projektů a výzkumných šetření, které proběhly jak v zahraničí, tak na území České republiky. Klíčová data, která jsou v kapitole zahrnuta, budou dále využita v rámci diskuse výsledků výzkumného šetření. Nyní je však potřebné v následující kapitole vymezit charakteristiku výzkumného šetření této kvalifikační práce.

7 Charakteristika výzkumného šetření

Předmětem předchozí kapitoly byly dosavadní, vybrané výzkumy korespondující s tématem specifík seznamování žáků středních škol (dále pouze SŠ) v online prostoru. Uvedené výsledky výzkumů přiblížily současný stav zkoumané problematiky, v následujících podkapitolách je díky tomu možné pokračovat v charakteristice výzkumného šetření, které bude realizováno v této kvalifikační práci. Nejdříve budou v první podkapitole formulovány cíle výzkumu, na což bude navazovat podkapitola o vymezení výzkumného vzorku a specifík jeho výběru. A v závěrečné podkapitole bude popsána metoda sběru dat, která bude použita pro tento výzkum.

7.1 Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření

Hlavním cílem, který byl v rámci kvalifikační práce stanoven, je **popsat specifika seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ a zjistit základní rozdíly v online seznamování u vybraných chlapců a dívek.**

Jedním z dílčích cílů výzkumu je zjistit, jak se vybraní žáci SŠ seznamují, a dále navázat odhalením, proč vybraní žáci SŠ využívají k seznamování zrovna online prostor. V návaznosti na první uvedený cíl se nabízí, jako další objasnit kolik volného času vybraní žáci SŠ věnují seznamování v online prostoru. Ve výzkumech z předchozí kapitoly se ukázala stoupající míra odhalování svého soukromí a osobních informací v online prostoru, proto je jako další cíl zjistit, do jaké míry vybraní žáci SŠ odhalují své soukromí při seznamování online. A v neposlední řadě porovnat rozdíly ve způsobech seznamování v online prostředí mezi chlapci a děvčaty, ať už se jedná o výběr ve stylu komunikace, míry trávení svého volného času při online seznamování či důvody k seznamování se online.

Záměrem empirické části kvalifikační práce je popsát stav zkoumaného jevu a také prozkoumat možnost existence vztahu mezi zkoumanými jevy. Z tohoto důvodu byly zvoleny deskriptivní (popisné) a relační (vztahové) výzkumné otázky, které byly stanoveny takto:

Deskriptivní výzkumné otázky:

- 1) Kolik z vybraných žáků SŠ se seznamuje v online prostoru?
- 2) Jaké sociální sítě využívají pro seznamování v online prostoru vybraní žáci SŠ?
- 3) Jaké jsou důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se v online prostoru?
- 4) Kolik času denně tráví vybraní žáci SŠ seznamováním se v online prostoru?

- 5) Jaké způsoby online komunikace vybraní žáci SŠ využívají?
- 6) Koho vybraní žáci SŠ hledají při seznamování v online prostoru?
- 7) Jaké aspekty profilu uživatele zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování?
- 8) Jak moc vybraným žákům SŠ záleží na získávání ocenění od ostatních při online seznamování?
- 9) Jaké osobní informace vybraní žáci SŠ veřejně sdílí na svém online profilu a s kým?
- 10) Kolik vybraných žáků SŠ má přátele, které znají pouze z online prostředí?
- 11) Rozlišují vybraní žáci SŠ vztahy utvořené online od vztahů utvořených v realitě?
- 12) Jaká byla zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali při seznamování v online prostoru?
- 13) Jak se vybraní žáci SŠ poznali se svými partnery?
- 14) Jaká je zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí?

Relační výzkumné otázky:

- 1) Jaký je rozdíl v poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru mezi jednotlivými ročníky vybraných žáků SŠ?
- 2) Jaký je rozdíl v utrácení peněz při seznamování v online prostoru u vybraných dívek a chlapců SŠ?

K relačním otázkám je také zapotřebí stanovit věcné hypotézy (H), pro které je zároveň nutné vytvořit i statistické hypotézy, tedy hypotézu nulovou (H_0) a hypotézu alternativní (H_A):

- 1) H: V poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je mezi jednotlivými ročníky SŠ rozdíl.
 H_0 : Četnost poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je u všech SŠ ročníků stejná.
 H_A : Četnost poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je u 1. ročníků vyšší než u 2. – 4. ročníku SŠ.s
- 2) H: V utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek a chlapců SŠ rozdíl.
 H_0 : Četnost kladných odpovědí na utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek a chlapců SŠ stejná.
 H_A : Četnost kladných odpovědí na utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek menší než u chlapců SŠ.

7.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření

Pro toto výzkumné šetření byli zvoleni žáci SŠ z důvodů, které jsou uvedeny v rámci 3. kapitoly, mezi které lze jako hlavní zařadit vývojové úkoly tohoto období, jako je odpoutání se od rodiny, navázání vrstevnických vztahů, formování identity či utváření partnerských vztahů. Zároveň však také možné rizikové jevy, které se v rámci online seznamování mohou vyskytnout a na které mohou být žáci SŠ senzitivnější v rámci jejich vývoje. **Základním souborem** pro toto výzkumné šetření byli všichni žáci SŠ z okresu Bruntál. Proto bylo využito rejstříku škol (MŠMT, 2024) k vyhledání všech SŠ v okrese Bruntál, k možnosti kontaktování ředitelů škol s prosbou o vyplnění dotazníku do výzkumného šetření této kvalifikační práce. Školy se do výzkumného šetření zapojily anonymně rozesláním dotazníku mezi své žáky.

7.3 Metoda sběru dat

S ohledem na zvolené téma kvalifikační práce a předpokládaný počet respondentů byla zvolena kvantitativně orientovaná metodologie a ke sběru dat využita metoda dotazníku. Výzkumný nástroj byl vytvořen v online portále Google Forms na základě otázek teoretické části a otázek, které vyvstaly po prozkoumání aktuálního stavu zkoumané problematiky uvedené v kapitole č. 6.

Dotazník se skládá z **22 položek**, z nichž je **6 položek výběrových polytomických**, při kterých respondenti vybírají z více než dvou nabízených odpovědí, ale mohou zvolit pouze jednu z možností. **Položky výběrové, dichotomického typu**, při kterých lze vybrat pouze jednu odpověď ze dvou nabízených možností, byly zařazeny v dotazníku celkem v počtu **8**. A dalších **8** je v dotazníku zařazeno jako **výčtové položky**, které nabízí několik možných odpovědí, které se vzájemně nevylučují, tím pádem může respondent vybrat libovolný počet.

7.4 Časová organizace průběhu výzkumu podle jeho fází

Tato podkapitola se věnuje časovému rozvržení průběhu jednotlivých fází realizace výzkumné práce. V 1. fázi od září 2022 do února 2023 byla věnována rešerši literatury vztahující se k tématu kvalifikační práce a vyhotovení předběžného obsahu práce. V 2. fázi od března do srpna 2023 probíhalo zpracování teoretické části kvalifikační práce, tedy práce, s vyhledanou literaturou z první fáze tohoto harmonogramu. Ve 3. fázi od září 2023 do února

2024 probíhalo vypracování empirické části práce, konkrétně tedy formulace cílů, návazných deskriptivních otázek a tvorba vybraného výzkumného nástroje. V poslední fázi od března 2024 probíhala druhá polovina vypracování empirické části výzkumné práce, a to sběr dat, analýza výsledků výzkumu, jejich diskuse a vyvození závěrů zkoumané problematiky, do samotného konce tohoto měsíce.

Sedmá kapitola byla věnována charakteristice výzkumného šetření, která zahrnovala vymezení cílů, uvedení vybraného vzorku respondentů, charakteristiku metody sběru dat či nástroje pro realizaci a také časový harmonogram této kvalifikační práce. Následující kapitola se bude dále věnovat získaným výsledkům, jež byli tímto výzkumným šetřením získány a budou zobrazeny v přehledné podobě tabulek či grafů.

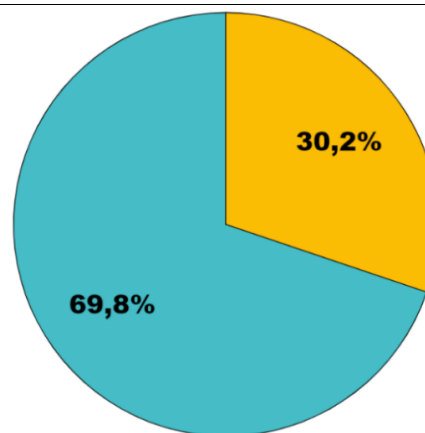
8 Výsledky výzkumného šetření

V předchozí kapitole byla uvedena základní charakteristika vlastností výzkumného šetření. Výsledky získané z položek, které byly formulovány na základě výzkumných otázek v podkapitole 7.1, budou uvedené v této kapitole. Dotazník vyplnilo celkem 222 žáků středních škol (dále pouze SŠ) z okresu Bruntál, z čehož bylo více chlapců, a to 155 z celkového počtu než dívek, kterých bylo pouze 67. Přičemž zastoupení ve studovaném ročníku bylo za 1. ročník celkem 112 žáků, což je polovina z celkového počtu vybraných respondentů, dále za 2. ročník celkem 57 žáků, za 3. ročník celkem 30 žáků a za 4. ročník pouze 23 žáků. Výsledky každé položky budou znázorněny pro lepší přehlednost v grafech zobrazující relativní četnosti odpovědí v %, a tabulkách, které uvádí celkovou četnost (n) platných odpovědí.

Tabulka č. 1: Pohlaví vybraných respondentů

Pohlaví vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
Muž	155
Žena	67

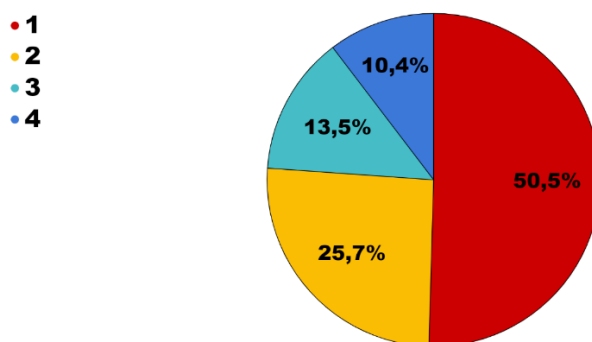
- Dívka
- Chlapec

Graf č. 1: Pohlaví vybraných respondentů

Tabulka č. 2: Studovaný ročník vybraných respondentů

Studovaný ročník vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
1. ročník	112
2. ročník	57
3. ročník	30
4. ročník	23

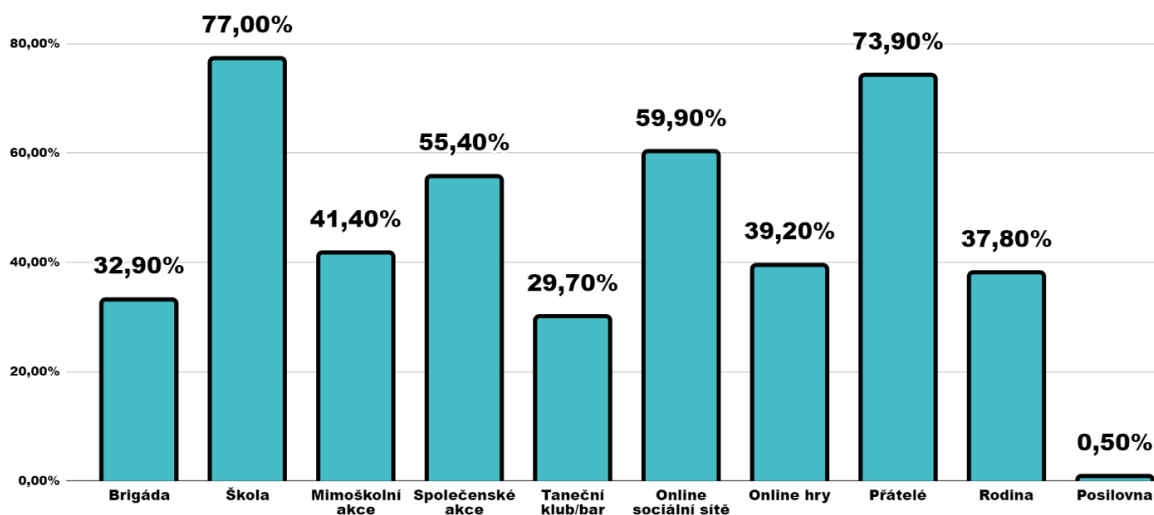
Graf č. 2: Studovaný ročník vybraných respondentů

Deskriptivní výzkumná otázka č. 1: Kolik z vybraných žáků SŠ se seznamuje v online prostoru?

Této deskriptivní výzkumné otázce se v dotazníku se věnovala položka č. 3. Z výsledků bylo zjištěno, že celkem 133 vybraných žáků SŠ se seznamuje v online prostoru v rámci sociálních sítí z celkového počtu 222, což je více než půlka vybraných respondentů, a to téměř 60 % z nich, avšak je to až 3. nejvyužívanější způsob seznamování. Také 87 z celkového počtu vybraných respondentů se seznamuje v rámci online her, což je až 39 %. Nejvíce uváděnou odpovědí vybranými respondenty v rámci této položky však bylo místo pro seznamování, a to škola v zastoupení 171 odpovědí z celkového počtu, což dělá celkem 77 %. Přičemž nejmenší zastoupení bylo z nabízených odpovědí taneční klub/bar, který označilo pouze 66 vybraných respondentů, tedy 29,7 %.

Tabulka č. 3: Způsoby seznamování s novými lidmi u vybraných žáků SŠ

Způsoby seznamování s novými lidmi u vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
Brigáda	73
Škola	171
Mimoškolní akce	92
Společenské akce	123
Taneční klub/bar	66
Online sociální síť	133
Online hry	87
Přátelé	164
Rodina	84
Posilovna	1

Graf č. 3: Způsoby seznamování s novými lidmi u vybraných žáků SŠ

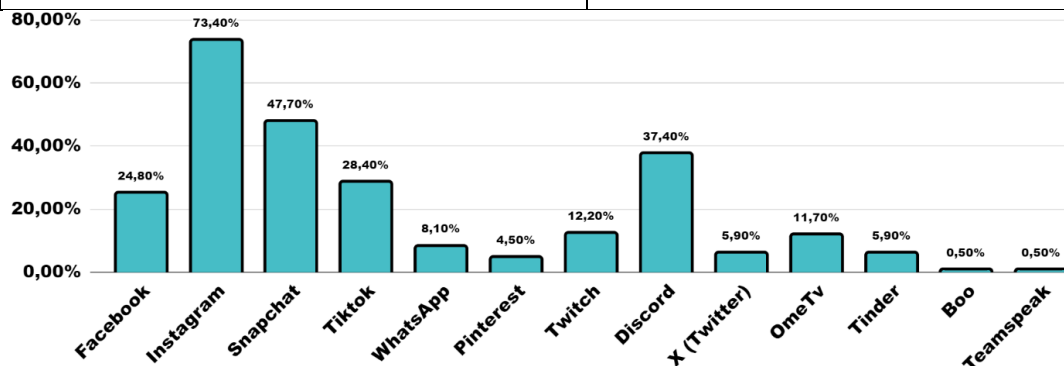
Deskriptivní výzkumná otázka č. 2: Jaké sociální sítě využívají pro seznamování v online prostoru vybraní žáci SŠ?

V předchozí deskriptivní otázce bylo zjištěno, že k seznamování vybraní žáci SŠ online prostor využívají, proto se dále nabízí navazující otázka, na jakých sociálních sítích se vybraní respondenti tedy seznamují, kterou se zabývala v dotazníku položka č. 4. Z výsledků je zřejmé, že nejpopulárnějším online místem pro seznamování online je sociální síť Instagram, kterou využívá 163 vybraných respondentů z celkového počtu 222, což tvoří celkem 73,4 %. Dále pak převážně oblíbená mobilní aplikace Snapchat v zastoupení 106 odpovědí, tedy v téměř polovičním procentuálním zastoupení 47 %. Na 3. místě se pak umístila aplikace Discord, kterou označilo celkem 83 vybraných respondentů, tedy 37,4 %.

Tabulka č. 4: Sociální sítě využívané pro seznamování online vybranými žáky SŠ

Sociální sítě využívané pro seznamování online u vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
Facebook	55
Instagram	163
Snapchat	106
Tiktok	63
WhatsApp	18
Pinterest	10
Twitch	27
Discord	83

X (Twitter)	13
OmeTv	26
Tinder	13
Boo	1
Teamspeak	1

Graf č. 4: Sociální sítě využívané pro seznamování online vybranými žáky SŠ

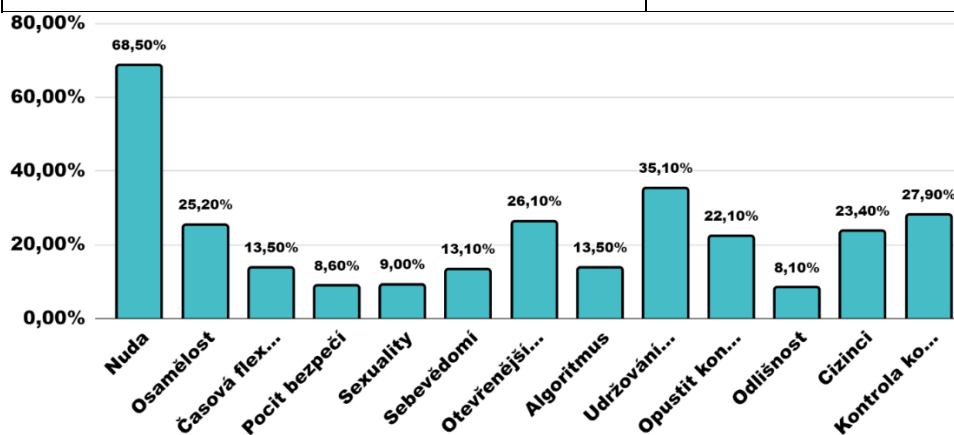
Deskriptivní výzkumná otázka č. 3: Jaké jsou důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se v online prostoru?

Jak již bylo zmíněno v podkapitole 1.2, je spoustu důvodů, proč lidé vyhledávají možnost seznamování se v online prostoru. Této otázce se věnovala v dotazníku položka č. 7. Jako jeden z nejčastějších důvodů uvedli vybraní žáci SŠ pocit nudy v zastoupení 152 odpovědí z celkového počtu 222, což je celkem 68, 5 %. Mezi dalšími častými důvody se pak objevilo možnost udržovat kontakt s lidmi, s kterými je dělí větší vzdálenost, což označilo celkem 78 vybraných respondentů. Jako další pak důvody zahrnující oblast komunikace, a to, že mají respondenti pocit větší kontroly nad komunikací, což označilo celkem 61 z nich, nebo také, že se v komunikaci online cítí otevřenější, což zvolilo za odpověď celkem 58 vybraných respondentů. V menším zastoupení pod 10 %, se pak objevily odpovědi jako odlišnost vybraných respondentů, což zvolilo 18 z nich, pocit bezpečí pak označilo 19 vybraných respondentů a dále pak možnost zkoumání své sexuality zvolilo 20 z celkového počtu.

Tabulka č. 5: Důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se online

Důvody vybraných respondentů k seznamování se online	Počet vybraných respondentů (n)
Nuda	152
Osamělost	56
Časová flexibilita	30

Pocit bezpečí	19
Zkoumám svou sexualitu	20
Zvyšuje mi to sebevědomí	29
Jsem v komunikaci otevřenější	58
Algoritmus mi najde lidi se stejnými zájmy	30
Můžu udržovat kontakt s lidmi, co jsou daleko	78
Možnost kdykoliv opustit konverzaci	49
Moje odlišnost	18
Možnost navázat kontakt s lidmi z cizí země	52
Mám nad komunikací větší kontrolu	62

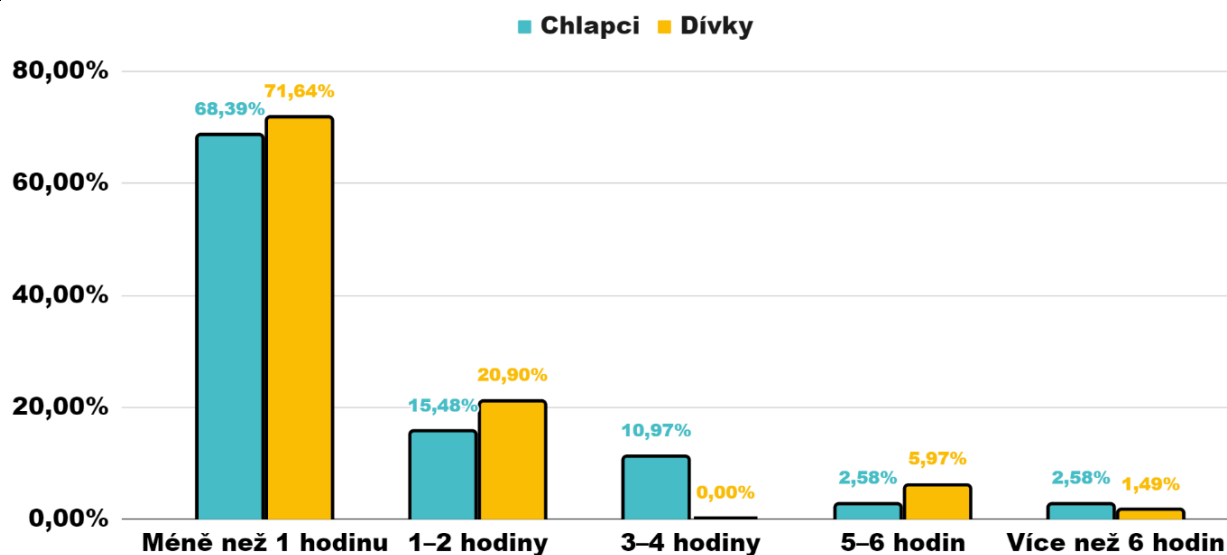
Graf č. 5: Důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se online

Deskriptivní výzkumná otázka č. 4: Kolik času denně tráví vybraní žáci SŠ seznamováním se v online prostoru?

Z preventivního hlediska možného vzniku závislosti na online prostoru, byla vytvořena tato deskriptivní výzkumná otázka, které se v dotazníku věnuje položka č. 5. Z uvedených dat lze konstatovat příznivé výsledky, vzhledem ke skutečnosti, že většina vybraných respondentů označila jako průměrně strávený čas seznamováním se v online prostoru méně než hodinu denně, v celkovém počtu odpovědí 154 vybraných respondentů. I v porovnání mezi chlapci a dívkami tato odpověď vychází v procentuálním zastoupení se zanedbatelným rozdílem 3 %. Přičemž druhý extrém, využívání online prostoru pro seznamování vybranými respondenty v rámci více jak 6 hodin, označilo pouze 5 z celkového počtu 222.

Tabulka č. 6: Průměrný čas trávení seznamováním se online u vybraných žáků SŠ

Průměrný čas trávení seznamováním se online u vybraných respondentů	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Méně než hodinu	48	106
1-2 hodiny	14	24
3-4 hodiny	0	17
5-6 hodin	4	4
Více než 6 hodin	1	4

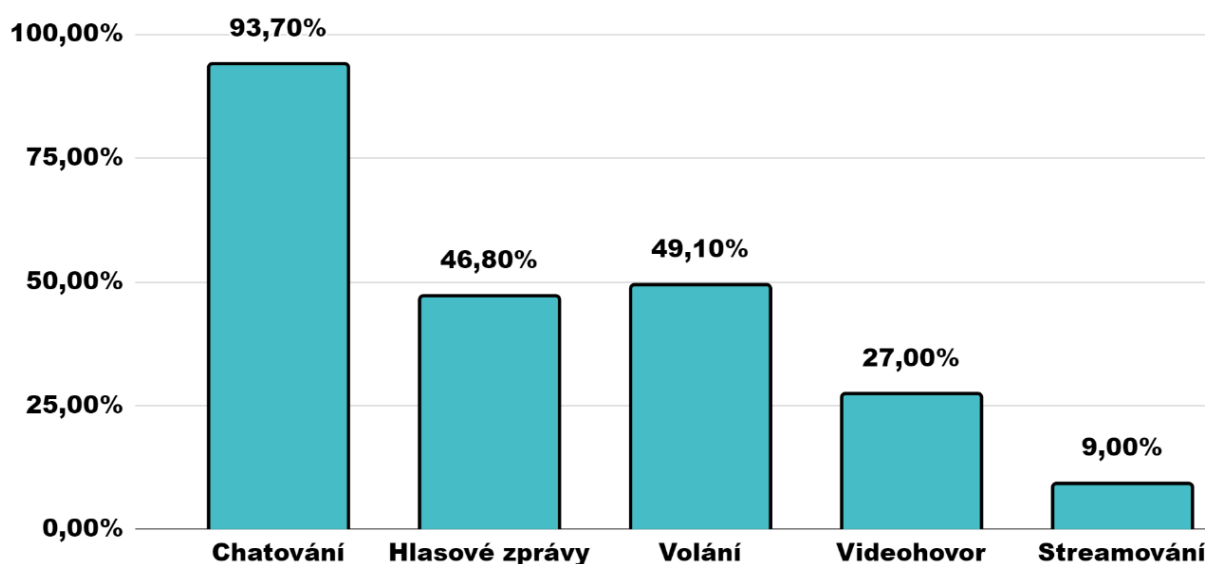
Graf č. 6: Průměrný čas trávení seznamováním se online u vybraných žáků SŠ

Deskriptivní výzkumná otázka č. 5: Jaké způsoby online komunikace vybraní žáci SŠ využívají?

Tuto otázku v dotazníku zkoumala položka č. 8 a výsledky ukázaly, že drtivá většina vybraných respondentů, a to 93,7 %, což je celkem 208 z celkového počtu 222, využívá ke komunikaci při seznamování chatování. Nejméně využívaným způsobem se pak ukázalo streamování neboli živé vysílání, které označilo pouze 20 vybraných respondentů, tedy 9 %. Tyto výsledky by se daly z hlediska prevence pokládat jako příznivé, protože při streamování, často lidé odhalují dost osobních informací, často i nevědomě. Zároveň však co se týče využívání chatování v online prostoru, může v rámci poradenství ve vztazích přinášet tento způsob do komunikace nedorozumění, z kterých následně vznikají konfliktní situace.

Tabulka č. 7: Způsoby komunikace u vybraných žáků SŠ

Způsoby komunikace u vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
Chatování	208
Hlasové zprávy	104
Volání	109
Videohovor	60
Streamování	20

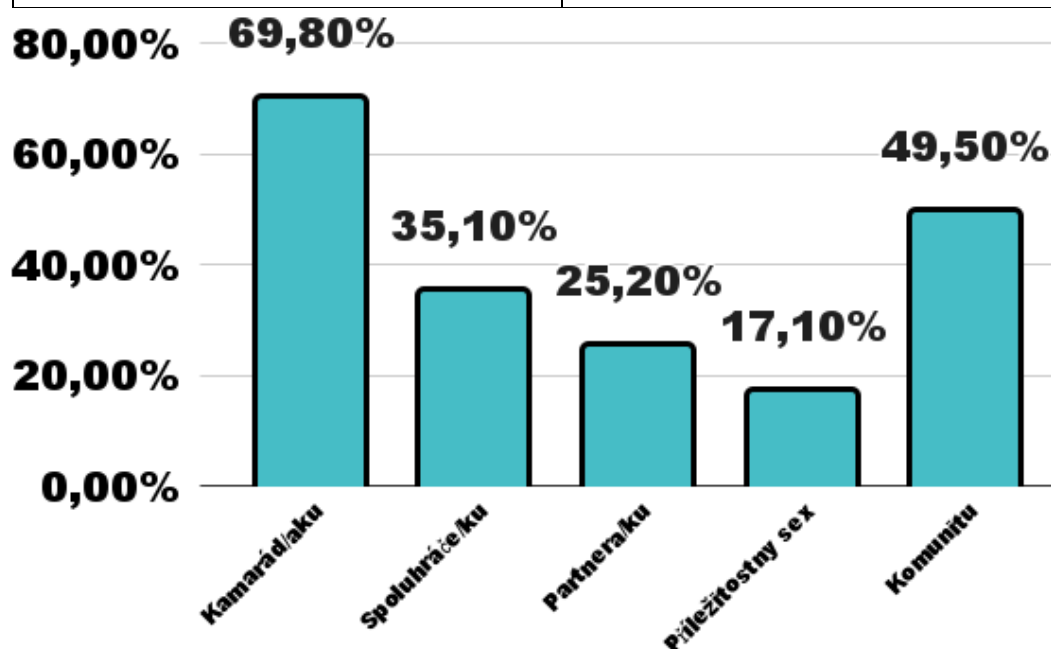
Graf č. 7: Způsoby komunikace u vybraných žáků SŠ

Deskriptivní výzkumná otázka č. 6: Koho vybraní žáci SŠ hledají při seznamování v online prostoru?

Tato deskriptivní otázka byla obsažena v dotazníkové položce č. 6. A byla zařazena, protože nemusí být pravidlem, že lidé pro své potřeby vyhledávají v online prostoru pouze partnerské vztahy, a to obzvlášť v období adolescence, kde se zrovna vybraní respondenti nacházejí. Z výsledků bylo zjištěno, že převážně v online prostoru vyhledávají vybraní žáci SŠ kamarády, což označilo celkem 155 z celkového počtu 222, což dělá téměř 70 %. Jako další označila půlka vybraných respondentů, že hledají komunitu, která má stejné zájmy. Na 3. místě se objevila možnost vyhledávání spoluhráčů do online her v zastoupení 78 odpovědí. Až na 4. místě se objevila možnost hledání partnerů, označená 56 vybraných respondentů. Nejméně pak měla zastoupení odpověď příležitostného sexu, kterou označilo pouze 38 vybraných žáků SŠ, což je 17,1 %.

Tabulka č. 8: Typy osob, které vybraní žáci SŠ hledají při seznamování online

Typy osob, které vybraní respondenti hledají při seznamování online	Počet vybraných respondentů (n)
Kamaráda/ku	155
Spoluhráče/ku	78
Partnera/ku	56
Příležitostný sex	38
Komunitu	110

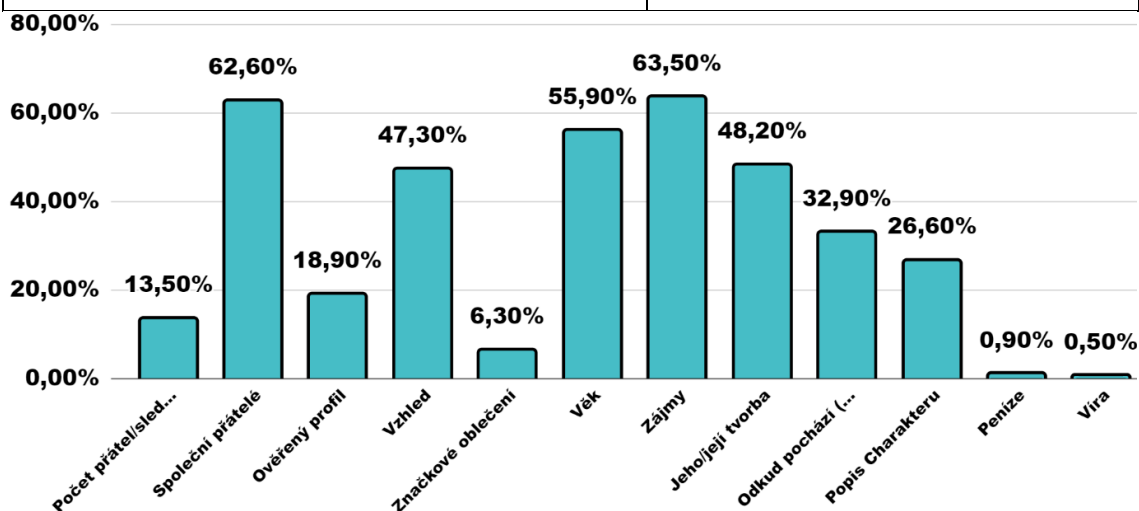
Graf č. 8: Typy osob, které vybraní žáci SŠ hledají při seznamování online

Deskriptivní výzkumná otázka č. 7: Jaké aspekty profilu uživatele zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování?

Této deskriptivní otázce se věnovala v dotazníku položka č. 14, a byla zařazena z toho důvodu, že v online prostředí mohou vybraní respondenti vyhledávat pomocí jiných ukazatelů než v běžném životě. Přesto se však vybraní žáci SŠ zaměřovali nejvíce na běžné aspekty, jako jsou zájmy, které označilo 141 vybraných respondentů, dále společní přátelé, což označilo 139 vybraných respondentů, a jako třetí obecně nejzásadnější aspekt, kterým je věk, což označilo celkem 142 vybraných respondentů z celkových 222, v procentuálním zastoupení pak měly všechny odpovědi více jak 50 %. Mezi nejméně označovanými pak byla zvolena možnost víry, dále peníze, značkové oblečení, nebo důležitost počtu přátel či sledujících na sociálních sítích, kdy všechny tyto možnosti nedosáhli více než 15 %.

Tabulka č. 9: Aspekty profilu uživatele, které zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování

Aspekty profilu uživatele, které zaujmou vybrané respondenty při online seznamování	Počet vybraných respondentů (n)
Počet přátel/sledujících	30
Společní přátelé	139
Ověřený profil	42
Vzhled	105
Značkové oblečení	14
Věk	124
Zájmy	141
Jeho/její tvorba	107
Odkud pochází (vzdálenost)	73
Popis Charakteru	59
Peníze	2
Víra	1

Graf č. 9: Aspekty profilu uživatele, které zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování

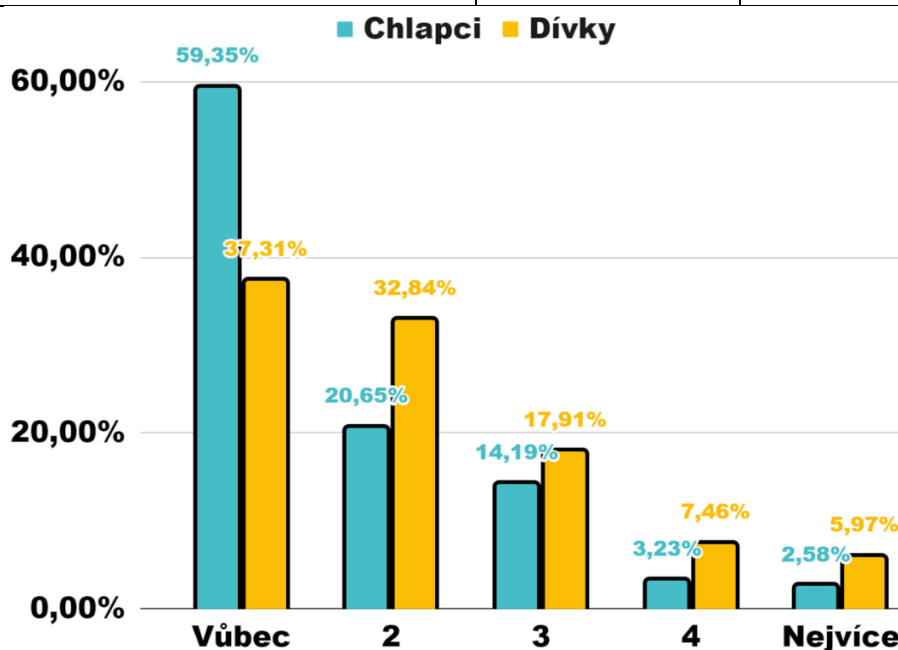
Deskriptivní výzkumná otázka č. 8: Jak moc vybraným žákům SŠ záleží na získávání ocenění od ostatních při online seznamování?

Tato deskriptivní otázka byla zaměřena na potřebu získávání lajků či kladných komentářů od druhých, protože si prostřednictvím těchto odměn uživatelé sociálních sítí často vytváří závislost na online prostředí. Této deskriptivní otázce byla věnována v dotazníku položka č. 10, díky které byly zjištěny poměrně kladné výsledky, vzhledem ke skutečnosti, že až celkem 117 z celkového počtu 222 označilo možnost, že jim na těchto oceněních vůbec nezáleží,

z čehož bylo v procentuálním zastoupení téměř 60 % chlapců a 37,31 % dívek. Z grafu lze dále vyčíst, že potřebu získávání ocenění od druhých mají ve srovnání dívky větší než chlapci.

Tabulka č. 10: Důležitost získávání ocenění při online seznamování u vybraných žáků SŠ

Důležitost získávání ocenění při online seznamování u vybraných respondentů	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Vůbec	25	92
2	22	32
3	12	22
4	4	5
Nejvíce	4	4

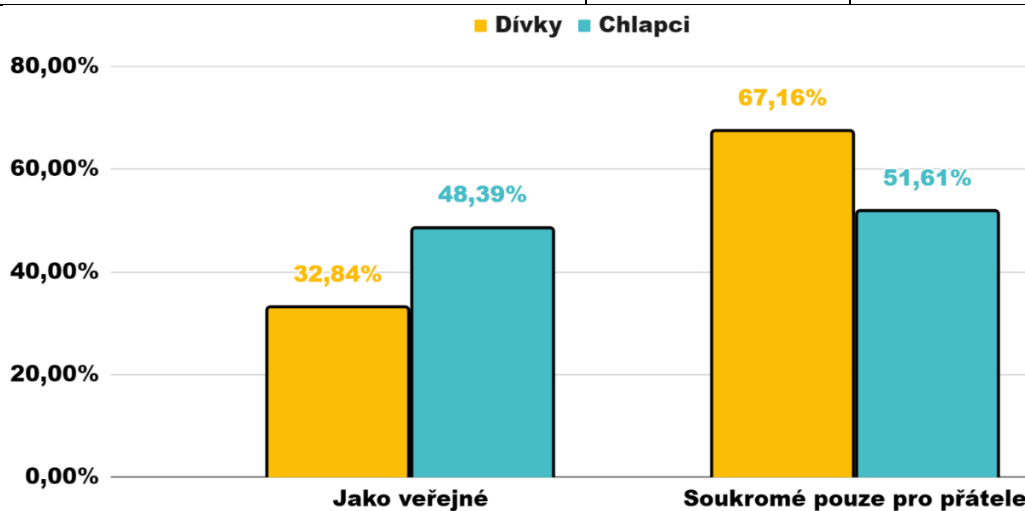
Graf č. 10: Důležitost získávání ocenění při online seznamování u vybraných žáků SŠ

Deskriptivní výzkumná otázka č. 9: Jaké osobní informace vybraní žáci SŠ veřejně sdílí na svém online profilu a s kým?

V rámci důležitosti ochrany osobních údajů jako prevence před rizikovými jevy v online prostředí, byla zařazena tato deskriptivní otázka, která byla zahrnuta v dotazníku, v rámci položky č. 11, 12 a 13. Nejdříve bylo zkoumáno, zda mají respondenti založený profil v rámci online prostředí nastavený tak, aby byl soukromý nebo veřejný. Z čehož bylo zjištěno, že celkem 97 vybraných respondentů má založený veřejný profil a 125 z celkového počtu 222 vybraných respondentů má založený profil soukromý. Ve srovnání dívek a chlapců lze z grafu dále vyčíst, že si své soukromí chrání ve větší míře dívky, procentuálně 67,16 % než chlapci, kterých má procentuálně 51,61 % založený soukromý profil.

Tabulka č. 11: Poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ

Poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru u vybraných respondentů	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Veřejný profil	34	63
Soukromý profil	33	92

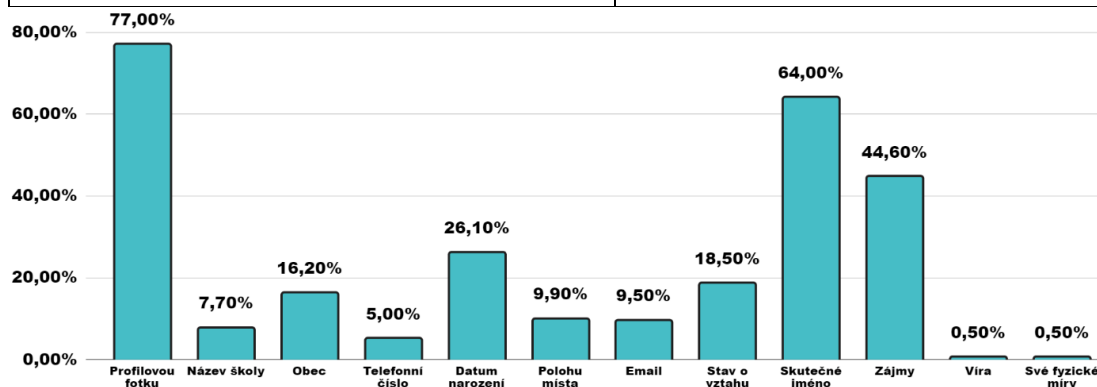
Graf č. 11: Poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ

Ať už mají vybraní žáci SŠ veřejný profil nebo soukromý, určující otázkou pak je, jaké osobní informace veřejně na svých profilech sdílí. Jako nejčastější byli v zastoupení 77 % sdílení profilové fotky, dále 64 % skutečné jméno a sdílení zájmů z 44, 6 %. V méně jak 10 % případech sdílejí vybraní respondenti informace jako je víra, fyzické míry, telefonní číslo, název školy, email či aktuální polohu místa na kterém se nachází.

Tabulka č. 12: Veřejně sdílené osobní informace vybraných žáků SŠ na online profilu

Veřejně sdílené osobní informace vybraných respondentů na online profilu	Počet vybraných respondentů (n)
Profilovou fotku	171
Název školy	17
Obec	36
Telefonní číslo	11
Datum narození	58
Polohu místa	22
Email	21
Stav o vztahu	41

Skutečné jméno	142
Zájmy	99
Víra	1
Své fyzické míry	1

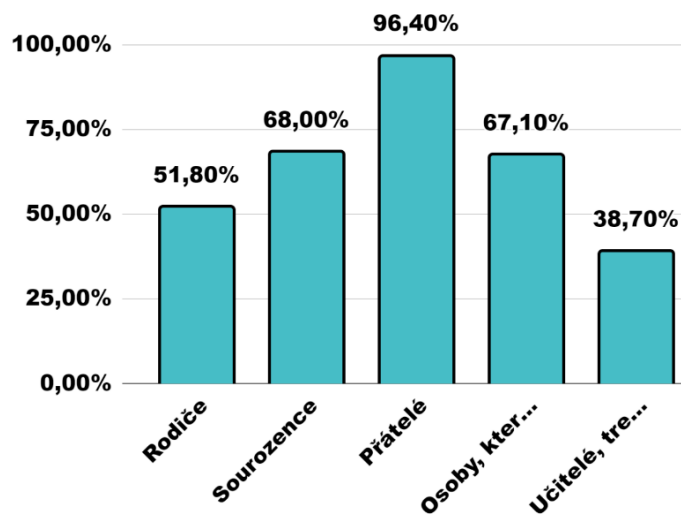

Graf č. 12: Veřejně sdílené osobní informace vybraných žáků SŠ na online profilu

Taktéž důležitou otázkou je koho mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích či sledujících na svých online profilech. Pokud totiž mají soukromý účet, ale zároveň mají v přátelích osoby, které osobně neznají, může vznikat potenciální riziko úniku osobních informací. Výzkumem byl zjištěn alarmující počet označení této odpovědi, tedy 149, což je až 67,1 %.

Tabulka č. 13: Typy osob, které mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích/sledujících na svých online profilech

Typy osob, které mají vybraní respondenti ve svých přátelích/sledujících na svých online profilech	Počet vybraných respondentů (n)
Rodiče	115
Sourozence	151
Přátelé	214
Osoby, které osobně neznám	149
Učitelé, trenéři, vedoucí	86

Graf č. 13: Typy osob, které mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích/sledujících na svých online profilech

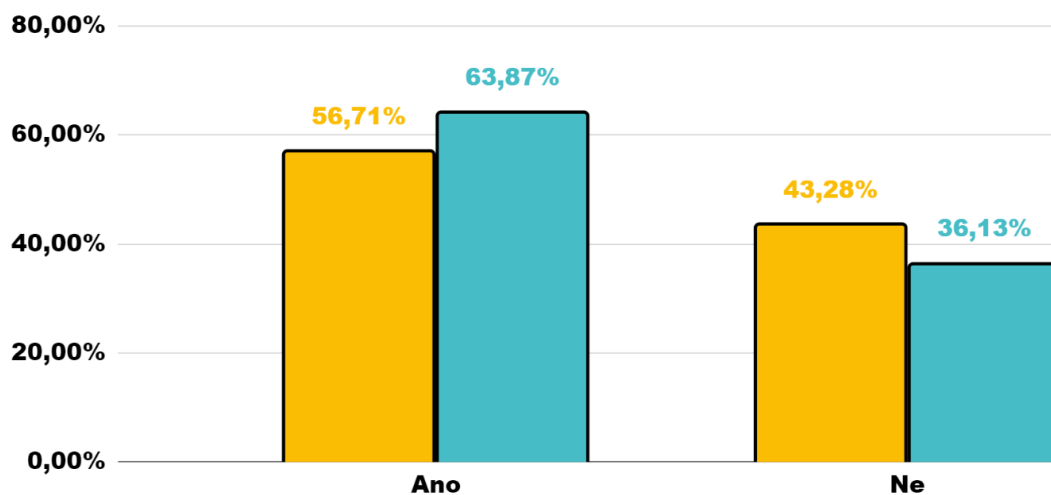
Deskriptivní výzkumná otázka č. 10: Kolik vybraných žáků SŠ má přátelé, které znají pouze z online prostředí?

Tato otázka byla zaměřena na prozkoumání toho, do jaké míry se v online prostředí tvoří u vybraných žáků SŠ nová přátelství. Výzkum ukázal, že až 137 vybraných respondentů má přátelé, které znají pouze z online prostředí, přičemž ve srovnání jich mají více chlapci, a to 63,87 % než dívky 56,71 %.

Tabulka č. 14: Přátelé vybraných žáků SŠ z online prostředí

Přátelé vybraných respondentů z online prostředí	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Ano	38	99
Ne	29	56

■ Dívky ■ Chlapci

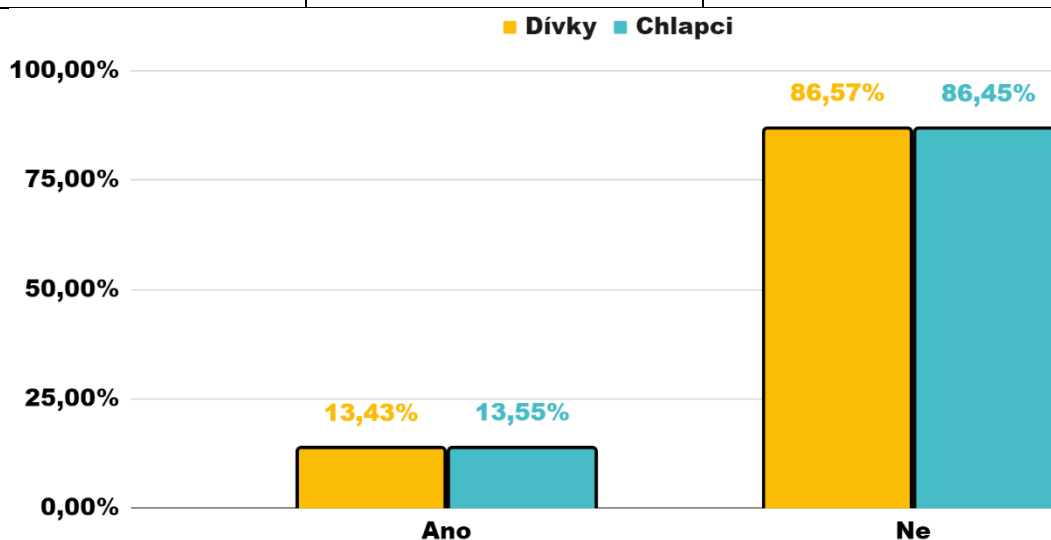
Graf č. 14: Přátelé vybraných žáků SŠ z online prostředí

Deskriptivní výzkumná otázka č. 11: Rozlišují vybraní žáci SŠ vztahy utvořené online od vztahů utvořených v realitě?

V rámci této otázky bylo zjištěno, že většina vybraných žáků SŠ nevnímá vztah utvořený v online prostoru stejně hodnotně jako vztah, který byl utvořen v realitě, takto odpovědělo 192 vybraných respondentů, přičemž rozdíl mezi chlapci a děvčaty byl téměř nulový, kdy odpověď ne zvolilo celkem 86, 57 % dívek a 86, 45 % chlapců.

Tabulka č. 15: Stejná hodnota vztahu utvořeného online jako vztahu utvořených v realitě u vybraných žáků SŠ

Stejná hodnota vztahu utvořeného online jako vztahu utvořených v realitě u vybraných respondentů	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Ano	9	21
Ne	58	134

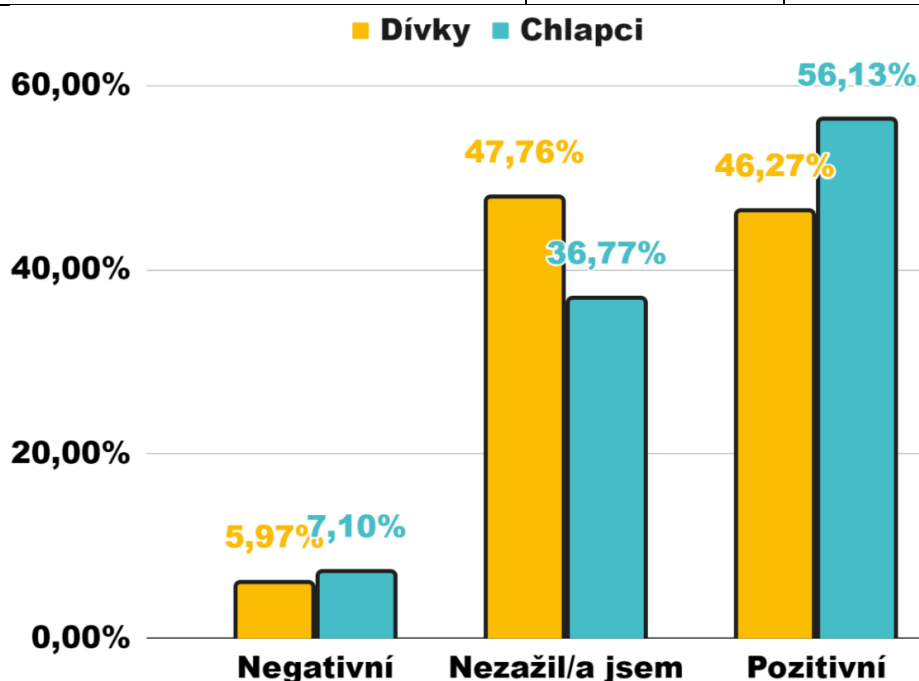
Graf č. 15: Stejná hodnota vztahu utvořeného online jako vztahu utvořených v realitě u vybraných žáků SŠ

Deskriptivní výzkumná otázka č. 12: Jaká byla zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali při seznamování v online prostoru?

Jedním z rizikových jednání, co se týče seznamování v online prostoru, může být setkání v realitě s osobou, kterou vybraní respondenti poznali online. Setkání uskutečnilo celkem 133 vybraných respondentů. Co se týče porovnání mezi chlapci a dívkami, byly rozdíly zanedbatelné. Negativní zkušenost ze setkání pak zažilo celkem 11 chlapců, tedy 7,10 % a 4 dívky, tedy 5, 97 % z celkového počtu vybraných respondentů.

Tabulka č. 16: Zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali v online prostoru

Zkušenost vybraných respondentů se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali v online prostoru	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Pozitivní	31	87
Negativní	4	11
Nezažil/a	32	57

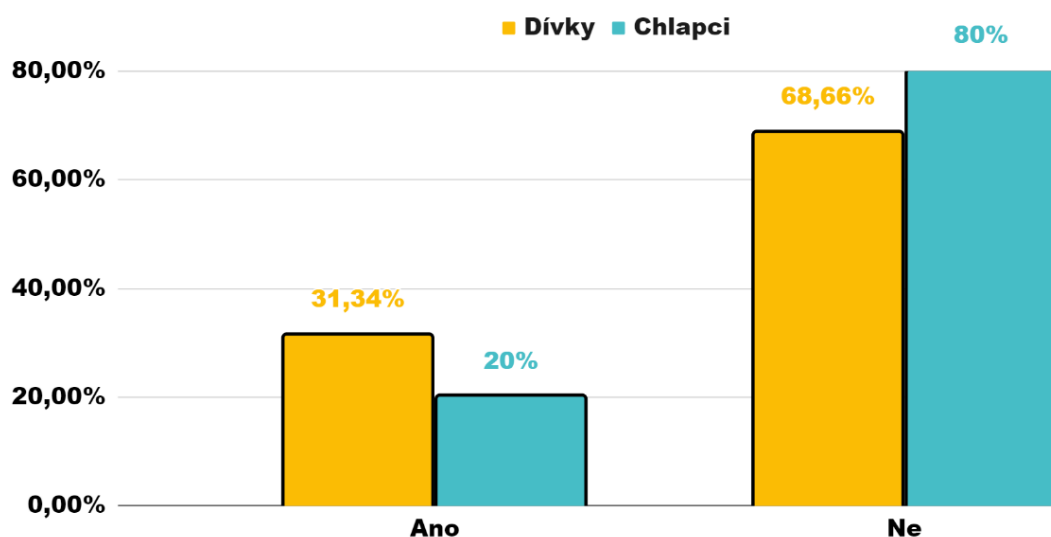

Graf č. 16: Zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali v online prostoru

Příčemž bylo vyzkoumáno, že při setkání s osobou vybraní respondenti zjistili, že osoba se odlišuje v realitě od toho, jak si ji představovali vybraní respondenti online u 52 z celkového počtu 222. Kdy ve srovnání zvolilo tuto odpověď více dívek, a to 31, 34 % než chlapců 20 %.

Tabulka č. 17: Odlišná představa vybraných žáků SŠ o osobě z online prostředí

Odlišná představa vybraných respondentů o osobě z online prostředí	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Ano	21	31
Ne	46	124

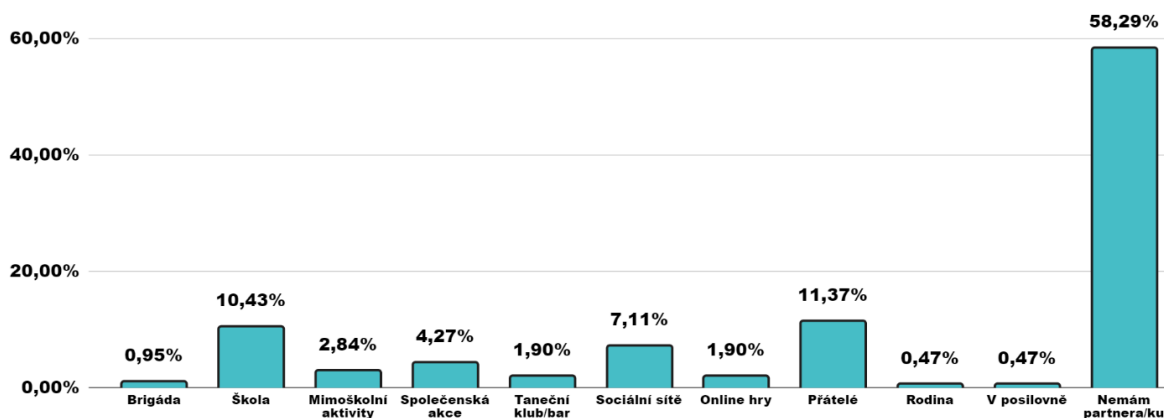
Graf č. 17: Odlišná představa vybraných žáků SŠ o osobě z online prostředí

Deskriptivní výzkumná otázka č. 13: Jak se vybraní žáci SŠ poznali se svými partnery?

V rámci této otázky bylo zjišťováno, zda už vybraní žáci SŠ mají zkušenost s partnerským vztahem a pokud ano, kde se tedy seznámili. Výsledky ukázaly, že ani ne polovina partnera/ku aktuálně má a mezi nejčastější způsoby seznámení byli zařazení přátelé, což označilo 24 vybraných respondentů, školu označilo 22 vybraných respondentů a sociální síť 15 z celkového počtu 222 vybraných žáků SŠ.

Tabulka č. 18: Seznamování s aktuálními partnery u vybraných žáků SŠ

Seznamování s aktuálními partnery u vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů (n)
Brigáda	2
Škola	22
Mimoškolní aktivity	6
Společenská akce	9
Taneční klub/bar	4
Sociální síť	15
Online hry	4
Přátelé	24
Rodina	1
V posilovně	1
Nemám partnera/ku	123

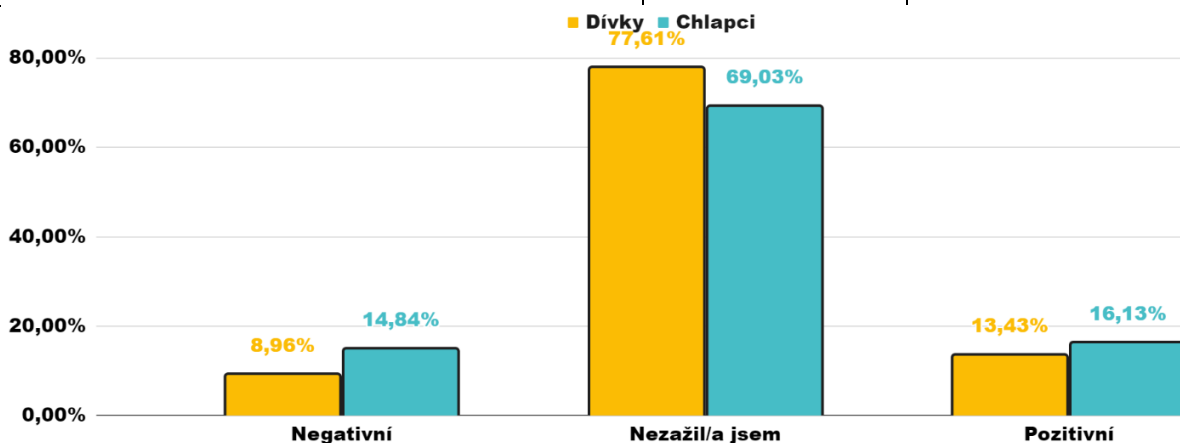
Graf č. 18: Seznamování s aktuálními partnery u vybraných žáků SŠ

Deskriptivní výzkumná otázka č. 14: Jaká je zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí?

Poslední otázkou pak bylo zjišťováno, jestli vybraní žáci SŠ zažili vztah utvořený v online prostředí a jakou s ním mají zkušenost. Z výsledků bylo zjištěno, že celkem 63 vybraných respondentů vztah vytvořený v online prostředí zažilo, z čehož 29 z nich mělo negativní zkušenost a 34 mělo zkušenost pozitivní. Přičemž v porovnání 8, 96 % dívek a 14, 84 % chlapců zažilo negativní zkušenost a 13, 43 % dívek a 16, 13 % chlapců zažilo pozitivní zkušenost z celkového počtu 222 vybraných respondentů.

Tabulka č. 19: Zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí

Zkušenost vybraných respondentů se vztahem utvořeným v online prostředí	Počet vybraných dívek (n)	Počet vybraných chlapců (n)
Pozitivní	9	25
Negativní	6	23
Nezažil/a	52	107

Graf č. 19: Zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí

Relační výzkumná otázka č. 1: Jaký je rozdíl v poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru mezi jednotlivými ročníky vybraných žáků SŠ?

Relační otázka je zaměřena na rozdíl v ochraně soukromí při seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ, mezi 1. ročníkem a 2. – 4. ročníkem. Hypotéza byla stanovena na základě předpokladu, že mezi vybranými ročníky bude rozdíl. V dotazníku se tomuto tématu věnovala položka č. 11.

Věcná hypotéza (H): **V poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je mezi jednotlivými ročníky SŠ rozdíl.**

H_0 : Četnost poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je u všech SŠ ročníků stejná.

H_A : Četnost poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je u 1. ročníků vyšší než u 2. – 4. ročníku SŠ.

Tabulka č. 20: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát – Ochrana soukromí v online prostoru u vybraných žáků SŠ

	Veřejný profil	Soukromý profil	Celkem
1. ročník	52	60	112
2–4. ročník	45	65	110
Celkem	97	125	222

Zvolená hladina významnosti pro test nezávislosti chí-kvadrát je 0,01. Stupeň volnosti v čtyřpolní tabulce činí 1. Kritická hodnota je pak použita $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$. Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 0,687$. Vzhledem ke skutečnosti, že je vypočítané testové kritérium nižší než stanovená kritická hodnota, je proto přijata nulová hypotéza (H_0). **Četnost poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru je u všech SŠ ročníků stejná.**

Relační výzkumná otázka č. 2: Jaký je rozdíl v utrácení peněz při seznamování v online prostoru u vybraných dívek a chlapců SŠ?

Tato relační otázka je věnována tématu rozdílu v utrácení peněz v rámci seznamování se v online prostoru u vybraných žáků SŠ, zkoumá rozdíl mezi dívkami a chlapci. Hypotéza předpokládá, že u jednotlivých pohlaví vznikne rozdíl. V dotazníku se tomuto tématu věnovala položka č. 9.

Věcná hypotéza (H): **V utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek a chlapců SŠ rozdíl.**

H_0 : Četnost kladných odpovědí na utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek a chlapců SŠ stejná.

H_A : Četnost kladných odpovědí na utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek menší než u chlapců SŠ.

Tabulka č. 21: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát – Utrácení peněz v rámci online seznamování u vybraných žáků SŠ

	Ano	Ne	Celkem
Dívky	8	59	67
Chlapci	25	130	155
Celkem	33	189	222

Zvolená hladina významnosti pro test nezávislosti chí-kvadrát je 0,01. Stupeň volnosti v čtyřpolní tabulce činí 1. Kritická hodnota je pak použita $\chi^2_{0,01}(1) = 6,635$. Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 0,649$. Vzhledem ke skutečnosti, že je vypočítané testové kritérium nižší než stanovená kritická hodnota, je proto přijata nulová hypotéza (H_0). **Četnost kladných odpovědí na utrácení peněz při seznamování v online prostoru je u vybraných dívek a chlapců SŠ stejná.**

9 Diskuse výsledků výzkumného šetření

Předchozí kapitola se věnovala výsledkům z výzkumného šetření na téma online seznamování, konkrétně zaměřené na specifika u žáků středních škol (dále jen SŠ) v okrese Bruntál. Poslední kapitola této diplomové práce se bude tedy dále věnovat interpretaci získaných dat z předchozí kapitoly. Některá získaná data budou také porovnána s výsledky vybraných výzkumů z kapitoly č. 6.

První deskriptivní otázka se věnovala tématu, kolik z vybraných žáků SŠ se seznamuje v rámci online prostoru. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že na sociálních sítích se seznamuje až 59,9 % vybraných žáků SŠ a v rámci hraní online her se seznamuje z celkového počtu 222 vybraných respondentů 39,2 %. Ve srovnání s výsledky z výzkumného šetření „*Děti online. Když rodič netuší.*“ Vybraní respondenti uvedli mezi 3 nejčastější aktivity na mobilu: ze 43 % trávení času na sociálních sítích, což je pouze o 17,9 % méně a 41 % hraní online her což je pouze o zanedbatelné množství více, a to 1,8 %. Dalo by se tedy konstatovat, že i když byla cílová skupina dotazovaných respondentů ve věku 8–15 let, výsledky jsou téměř stejné (Friedrichová, et al., 2023). Vzhledem k množství využívání online prostoru, výzkum přinesl také důvod, aby se tomuto tématu v prevenci věnovala dostatečná pozornost.

Druhá deskriptivní otázka zkoumala, jaké sociální sítě využívají pro seznamování v online prostoru vybraní žáci SŠ. Výsledky ukázaly, že mezi nejpopulárnějšími je sociální síť Instagram, kterou označilo až 73,4 % vybraných respondentů, dále označili Snapchat ve 47 % a na třetím místě pak Discord, který označilo 37,4 %. Ve srovnání s výzkumem „*Děti online. Když rodič netuší.*“ se jako první v procentuálním zastoupení 63 % objevila platforma pro možnost seznamování WhatsApp. Instagram označilo pouze 37 % což je až o 36,4 % méně než ve výzkumu této kvalifikační práce a Snapchat označilo 22 %, což je téměř o polovinu méně. Mezi nejčastější byl také zařazen TikTok ve 45 % (Friedrichová, et al., 2023). Tato deskriptivní otázka tedy přinesla odpovědi, na jaké sociální sítě a jejich specifika, která jsou popsána v 19. kapitole, se v rámci prevence blíže zaměřit.

Třetí deskriptivní otázka se zabývala tím, jaké jsou důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se v online prostoru. Výčet možných odpovědí byl vytvořen z podkapitoly 1.2., a také doplněn o specifika online prostoru z kapitoly 2. Z výsledků bylo zjištěno, že nejčastěji uváděným důvodem byla nuda, kterou označilo až 68,5 % vybraných respondentů, dále pak možnost udržovat kontakt s lidmi co jsou daleko, což označilo 35,10 % nebo také pocit větší kontroly nad komunikací 27,90 %, což je jedním ze specifíků komunikace v online

prostoru popsaným v kapitole 2. Při porovnání výsledků ve srovnání s nejobecnější **teorií užití a gratifikace** od MCQuaila (in Blinka, 2015) uvedenou v podkapitole 1. 2, lze konstatovat, že **kognitivní** složku lze nalézt v rámci možnosti navazování kontaktu s lidmi z cizí země, kterou označilo 23, 40 %. **Afektivní** složku ovlivňuje již zmíněná nuda, která je v prostředí sociálních sítích uspokojována různým způsobem zábavy, uvolněním či vzrušením. Dále **personální** potřebu, lze nalézt např. v rámci odlišnosti, kterou označilo 8, 10 %, a jako poslední **sociální** potřebu zahrnující kontakt s ostatními, což lze ve výsledcích najít např. u možnosti osamělosti, kterou označilo až 25, 20 %. Z výsledků lze tedy konstatovat, že adolescenty trápí různorodé problémy, které se mohou odvíjet na aktivitě v online prostoru, je dobré o nich vědět a dále s nimi v rámci preventivní činnosti pracovat.

Čtvrtá deskriptivní otázka se zabývala oblastí, kolik času denně tráví vybraní žáci SŠ seznamováním se v online prostoru. Výsledky ukázaly, že až 69, 37 % vybraných respondentů tráví seznamováním v online prostoru méně než hodinu, přičemž rozdíl mezi chlapci a dívkami jsou zanedbatelné 3 %. Dále možnost 1–2 hodiny zvolilo 17, 12 %, možnost 3–4 hodiny zvolilo 7, 66 %, možnost 5–6 hodin zvolilo 3, 61 % a možnost více než 6 hodin zvolilo pouhých 2, 25 % vybraných respondentů. V projektu „*EU Kids online*“ byla také zjišťována frekvence používání sociálních sítí a výsledky ukázaly, že většina dětí, konkrétně 54 % používá sociální sítě **1. několikrát denně nebo neustále**, dále 12 % uvedlo **2. denně nebo téměř denně** a pouze 33 % zvolilo **3. možnost méně často**, přičemž rozdílnost v rámci možnosti č. 1 se projevila vyšším procentem využívání u dívek o 6 % na rozdíl od chlapců. (Šmahel, 2020). Dobu trávenou v online prostoru je důležité u dětí sledovat, protože to může být jeden z aspektů, který by predikoval možný vznik závislosti.

Pátá deskriptivní otázka se věnovala tématu, jaké způsoby online komunikace vybraní žáci SŠ využívají. Výsledky ukázaly, že komunikaci formou chatu využívá nejvíce vybraných respondentů, a to 93, 70 %, dále volání označilo 49, 10 %, posílání hlasových zpráv mělo zastoupení 46, 80 %, videohovor 27 % a streamování pouhých 9 %. Nejoblíbenější forma komunikace je důležitým výsledkem, protože je v rámci navazování vztahů a komunikace potřeba adolescenty upozornit na možná úskalí a nedorozumění, které chatování s druhým může přinášet, jako je vypsáno např. v kapitole č. 1.

Šestá deskriptivní otázka zkoumala, koho vybraní žáci SŠ vyhledávají při seznamování v online prostoru. Z výsledků vyplynulo, že až 69, 80 % vybraných žáků SŠ vyhledává kamarády, 49, 50 % komunitu lidí se stejnými zájmy, 35, 10 % spoluhráče pro online hry, 25, 20 % partnera a pouze 17, 10 % vyhledává příležitostný sex. Ve srovnání s výzkumem uvedeným v podkapitole č. 1. 2: „*Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations*

for using the dating application *Tinder*“ (Sumter et al., 2017), z kterého vyplývá šest motivací pro využívání online prostoru pro seznamování, lze konstatovat, že se ve výsledcích objevily všechny kategorie vyhledávaných osob, které výzkum pojmenoval a to: vyhledávání partnera pro **vztah založený na lásce** nebo **pro příležitostný sex**, motiv **ověření si vlastní hodnoty**, cítit se lépe či méně osaměle, což se objevilo v rámci vyhledávání přátel či komunity. A jako poslední z hlediska zábavy, a to **vyhledávání vzrušení** nebo **aktuálnost trendu**, což se objevilo ve vyhledávání spoluhráčů k online hře. Na výsledcích této deskriptivní otázky lze vidět rozmanitost možných vztahů, které žáci SŠ mohou vyhledávat a případně i řešit v rámci poradenství.

Další deskriptivní otázka zkoumala, jak moc vybraným žákům SŠ záleží na získávání ocenění od ostatních při online seznamování. Z výsledků bylo zjištěno, že na ocenění vůbec nezáleží až 52, 70 % vybraným respondentům, pouze 3, 60 % na ocenění záleží, tak, že pro získání dělají všechno. Přičemž lze z výsledků vyčíst, že větší potřebu získávat ocenění mají dívky na rozdíl od chlapců. Tento aspekt je také důležité sledovat vzhledem k prevenci možné závislosti na získávání těchto ocenění, což zapříčiňuje potřeba produkce dopaminu, který se při těchto ocenění uvolňuje, jak je zmíněno výše v podkapitole 4.2.

Devátá deskriptivní otázka, měla za cíl zjistit, jaké osobní informace vybraní žáci SŠ veřejně sdílí na svém online profilu a s kým. Ve výsledcích bylo zjištěno, že 43, 69 % má založený veřejný profil a 56, 31 % vybraných respondentů z celkového počtu má založený profil soukromý. Přičemž až o 15, 6 % více dívek a to 67, 16 % má na rozdíl od chlapců 51, 61 % založený soukromý profil. Ve srovnání výzkum „*Teens, Social Media, and Privacy*“ zjistil v oblasti bezpečnosti soukromí v online prostoru, že obecně z celkového počtu respondentů 60 % dospívajících uživatelů Facebooku udržuje své profily soukromé, což se výrazně neodlišuje od výsledků výzkumu této kvalifikační práce. Přičemž dívky 70 %, mají podstatně větší pravděpodobnost než chlapci 50 %, že mají soukromý profil, což taktéž tento výzkum potvrdil (Madden et al., 2013).

V rámci této deskriptivní otázky byli také vybraní respondenti dotazováni na konkrétní aspekty, které o sobě na online profilu sdílí. Výsledky ukázaly jako nejčastější sdílení profilové fotky 77 %, dále skutečné jméno sdílí 64 % a zájmy 44, 6 %. V porovnání výzkumné šetření „*Teens, Social Media, and Privacy*“ zjistilo, že až 92 % vybraných respondentů zveřejňuje své skutečné jméno, což je o 28 % více, než bylo zjištěno ve výzkumu této kvalifikační práce. Dále 91 % dotazovaných zveřejňuje svou fotku, což je opět více, a to o 13 % než v tomto výzkumu. Další výsledky ukazují, že až 84 % zveřejňuje své zájmy, což je téměř o polovinu více než v tomto výzkumném šetření. Mezi častěji sdílenými informacemi pak dále byly: 82 % datum

narození, 71 % název školy, města nebo obec, kde žije, 53 % e-mailová adresa, 62 % stav o vztahu, kdy v tomto výzkumném šetření sdílení těchto informací nedosáhlo více než 27 % (Madden et al., 2013). V porovnání by se tedy dalo hodnotit, že na rozdíl od tohoto staršího výzkumu mají vybraní žáci SŠ větší potřebu chránit si své osobní informace. Taktéž výzkum „*Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*“ potvrdil, že mezi nejčastěji publikované patří jméno a příjmení 89,55 % a fotografie obličeje 66,98 % (Kopecký et al., 2021).

Jako poslední bylo do této deskriptivní otázky zařazeno téma typů osob, které mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích či sledujících na online profilech. V rámci této dotazníkové položky bylo primárně zjišťováno, zda se v těchto typech vyskytují osoby, které vybraní respondenti osobně neznají, což označilo až 67, 1 %. V porovnání výzkum „*Teens, Social Media, and Privacy*“ zjistil, že pouze 33 % uvedlo, že jsou přátelé s lidmi, se kterými se osobně nesetkali, což je až o půlku méně, než ve výzkumu této kvalifikační práce (Madden et al., 2013). Dokonce výzkum „*Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*“ je další, který poskytl výsledky z této oblasti, které ukázaly, že mezi své přátele by si neznámého člověka přidalo 13,75 % oslovených dětí, což je ještě méně než v předchozím výzkumu (Kopecký et al., 2021). Proto by výsledek této kvalifikační práce mohl být alarmující, v rámci ochrany osobních informací vybranými respondenty, ale zároveň nám může také ukázat, že nalézání přátel v rámci online prostoru už je běžnější, než bylo dříve.

Desátá deskriptivní otázka se věnovala tématu, kolik vybraných žáků SŠ má přátele, které znají pouze z online prostředí. Výsledky ukázaly, že až 61, 71 % odpovědělo, že tento typ přátel má. Což potvrdilo teorii o typologii cybervztahů od Griffithse (2001, in Divínová) zmíněné v podkapitole č. 1.3, ve které se tento typ vztahu objevuje.

Další deskriptivní otázka se zabývala tím, jaká byla zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali při seznamování v online prostoru. Z výsledku bylo zjištěno, že téměř 60 % vybraných respondentů setkání zažilo, přičemž bylo více chlapců 73, 68 % než dívek 26, 32 %, z čehož dále 88, 72 % z celkového počtu zažilo pozitivní zkušenost a negativní pouze 11, 28 %. Také projekt „*EU Kids online*“ se zabýval tímto tématem a zjistil, že 16 % respondentů se setkali tváří v tvář. Ve srovnání tento kontakt navázalo průměrně více chlapců 40 % než dívek 34 %, což potvrzují i výsledky výzkumu této kvalifikační práce (Šmahel, 2020). Avšak v porovnání na schůzku dorazilo o 50 % vybraných respondentů více než v tomto výzkumném šetření. Český výzkum „*Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*“ zjistil, že na osobní schůzku dorazila pětina dotázaných dětí 20,41 %, což je ve srovnání s tímto výzkumem až o necelých 40 % méně (Kopecký et al., 2021).

Závěr

Diplomová práce se zabývala tématem specifik seznamování v online prostoru u žáků středních škol (dále pouze SŠ). Hlavním cílem pak bylo popsat specifika seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ a zjistit základní rozdíly v online seznamování u vybraných chlapců a dívek. V úvodu byly vymezeny dílčí teoretické a empirické cíle, které byly průběžně naplňovány. Kvalifikační práce obsahuje celkem devět kapitol, z toho pět z nich patří do teoretické části a čtyři kapitoly do empirické, přičemž byly sestaveny tak, aby na sebe plynule navazovaly.

První dílčí cíl teoretické části byl uvést specifika seznamování v online prostoru. Tento cíl byl realizován v rámci kapitoly č. 1, ve které bylo dále rozebráno utváření vztahů, možné motivace k vyhledávání online vztahů, typologie cybervztahů, virtuální identita a faktory, které ji mohou ovlivňovat. Druhý dílčí cíl se zaměřil na objasnění psychologických aspektů online prostoru ve vztahu k online seznamování, což bylo popsáno v rámci kapitoly č. 2, která dále zahrnovala také specifické rysy textové komunikace či charakteristiku vybraných internetových prostředí, v rámci kterých byly popsány vybrané sociální sítě, online hry a virtuální světy či seznamovací aplikace. Čímž byl také splněn třetí dílčí cíl, a to popsat vybraná online prostředí ve vztahu k online seznamování. V rámci 3. kapitoly byl pak splněn dílčí cíl charakteristiky žáka SŠ ve vztahu k online seznamování. Čtvrtá kapitola se pak věnovala představením rizikových chování jak obecně, tak v rámci období adolescence, či v rámci online prostoru, což splňuje čtvrtý dílčí cíl a to představení možných rizik objevujících se při seznamování v online prostoru. Poslední dílčí cíl teoretické části kvalifikační práce se zaměřoval na zjištění možného působení sociálního pedagoga na žáky SŠ v rámci preventivní činnosti v oblasti seznamování v online prostoru. Tomuto tématu se také věnovala pátá a poslední kapitola teoretické části této kvalifikační práce, kde byla rozebrána primární prevence ve školách a školských zařízeních, primární prevence v rámci tématu online prostoru a také projekty v ČR zaměřené na primární prevenci rizikových jevů v online prostoru.

V rámci dílčích cílů empirické části bylo jako první stanoveno za cíl zhodnotit aktuální stav výzkumů korespondující se specifiky seznamování v online prostoru, jak v rámci ČR, tak v rámci zahraničních výzkumů, čemuž se věnovala kapitola č. 6. Dalšími dílčími cíli pak bylo zjistit, jak se vybraní žáci SŠ seznamují, objasnit kolik volného času vybraní žáci SŠ věnují seznamování v online prostoru, odhalit proč vybraní žáci SŠ využívají k seznamování online prostor, zjistit, do jaké míry vybraní žáci SŠ odhalují své soukromí v online prostoru a porovnat

rozdíly ve způsobech seznamování online mezi vybranými chlapci a děvčaty SŠ. Těchto dílčích cílů bylo dosaženo pomocí stanovených deskriptivních otázek, které byly následně použity jako položky dotazníku, výsledky výzkumů z dotazníku byly následně popsány v kapitole č. 8 a diskutovány v rámci poslední kapitoly č. 9 empirické části této kvalifikační práce.

Výsledky, které byly diskutovány jak v rámci celé teoretické části této kvalifikační práce, tak v rámci konkrétní kapitoly č. 6, která se věnovala aktuálním výzkumům v rámci zkoumané problematiky bylo zjištěno následující. Vybraní žáci SŠ se seznamují nejčastěji v rámci školy 77 %, přes přátele 73, 9 %, na sociálních sítích se seznamuje až 59, 9 % a v rámci hraní online her se seznamuje z celkového počtu 39, 2 % vybraných respondentů. Ve srovnání s výsledky z výzkumného šetření *„Děti online. Když rodič netuší.“* by se pak dalo konstatovat, že i když byla cílová skupina dotazovaných respondentů ve věku rozdílná, výsledky jsou téměř totožné. Vybraní žáci SŠ v online prostoru pak označili v odpovědích, že k seznamování využívají jako nejpopulárnějšími sociální sítí Instagram, kterou využívá až 73, 4 % vybraných respondentů, dále označili Snapchat ve 47 % a na třetím místě pak Discord 37, 4 %. Ve srovnání s výzkumem *„Děti online. Když rodič netuší.“* se oblíbené sociální sítě však proměnily a mezi nejčastějšími byl označován WhatsApp 63 %, dále TikTok ve 45 % a Instagram, který označilo pouze 37 %. Od porovnávaných výzkumů uběhl pouze rok, lze však vidět, že trendy se mění velice rychle (Friedrichová, et al., 2023).

Dále byly odhaleny motivy vybraných žáků SŠ k seznamování v online prostoru, mezi nejčastější byly zařazeny důvody jako: nuda, kterou označilo až 68, 5 % vybraných respondentů, dále pak možnost udržovat kontakt s lidmi co jsou daleko, což označilo 35, 10 % nebo také pocit větší kontroly nad komunikací 27, 90 %, Z výsledků lze tedy konstatovat, že adolescenty trápí různorodé problémy, které se mohou odvíjet na aktivitě v online prostoru, je dobré o nich vědět a dále s nimi v rámci preventivní činnosti pracovat, např. se zmíněnou nudou jako sociální pedagog žáky SŠ motivovat ke smysluplné volnočasové aktivitě.

Také bylo v rámci výzkumného šetření odhaleno kolik volného času vybraní žáci SŠ věnují seznamování v online prostoru. Výsledky ukázaly, že až 69, 37 % vybraných respondentů tráví seznamováním v online prostoru méně než hodinu, přičemž rozdíl mezi chlapci a dívkami jsou zanedbatelné 3 %. Dále možnost 1–2 hodiny zvolilo 17, 12 %, možnost 3–4 hodiny zvolilo 7, 66 %, možnost 5–6 hodin zvolilo 3, 61 % a možnost více než 6 hodin zvolilo pouhých 2, 25 % vybraných respondentů. V porovnání s projektem *„EU Kids online“* většina dětí, konkrétně 54 %, používá sociální sítě několikrát denně nebo neustále, dále 12 % uvedlo denně nebo téměř denně a pouze 33 % zvolilo možnost méně často (Šmahel, 2020).

Dále bylo zjištěno, v jaké míře vybraní žáci SŠ odhalují své soukromí v online prostoru. Výsledky ukázaly, že 43,69 % má založený veřejný profil a 56,31 % vybraných respondentů z celkového počtu má založený profil soukromý. Přičemž až o 15,6 % více dívek má na rozdíl od chlapců založený soukromý profil. Ve srovnání výzkum *„Teens, Social Media, and Privacy“* zjistil, že 60 % dospívajících udržuje své profily soukromé, což se výrazně neodlišuje od výsledků výzkumu této kvalifikační práce. Přičemž rozdílnost mezi dívkami a chlapci byla taktéž potvrzena podobnými výsledky (Madden et al., 2013).

Také bylo zjištěno, že vybraní respondenti mají v přátelích či sledujících v online prostoru i osoby, které osobně neznají, což označilo až 67,1 %. V porovnání výzkum *„Teens, Social Media, and Privacy“* zjistil, že tuto odpověď uvedlo pouze 33 % respondentů, což je až o půlku méně (Madden et al., 2013). Dokonce výzkum *„Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru“* jako další zaznamenal pouze 13,75 % označení této odpovědi, což je ještě méně než v předchozím výzkumu (Kopecký et al., 2021).

Dále výsledky ukázaly jako nejčastější sdílené informace: profilové fotky 77 %, skutečné jméno 64 % a zájmy 44,6 %. V porovnání výzkumné šetření *„Teens, Social Media, and Privacy“* zjistilo, že až 92 % vybraných respondentů zveřejňuje své skutečné jméno, což je o 28 % více, než zjištění z výsledků šetření této kvalifikační práce. Dále 91 % zveřejňuje svou fotku, což je opět více a to o 13 %. Další výsledky ukazují, že až 84 % zveřejňuje své zájmy, což je téměř o polovinu více než v tomto výzkumném šetření (Madden et al., 2013). V porovnání by se tedy dalo konstatovat, že na rozdíl od tohoto výzkumu si vybraní žáci SŠ více chrání své soukromí. Taktéž výzkum *„Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru“* zařadil mezi nejčastěji publikované informace jméno a příjmení 89,55 % a fotografie obličeje 66,98 % (Kopecký et al., 2021).

Taktéž byly porovnávány rozdíly ve využívání online prostoru pro seznamování mezi chlapci a dívkami SŠ. Výsledky např. ukázaly, že větší potřebu získávat ocenění v rámci seznamování v online prostoru mají dívky na rozdíl od chlapců. Dále pak např., že zkušenost se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali při seznamování v online prostoru zažilo téměř 60 % vybraných respondentů, přičemž bylo více chlapců 73,68 % než dívek 26,32 %. Ve srovnání s projektem *„EU Kids online“* 16 % respondentů se setkala tváří v tvář a kontakt navázalo průměrně více chlapců 40 % než dívek 34 %, což potvrzují i výsledky tohoto výzkumného šetření (Šmahel, 2020). A dále ve srovnání s výzkumem *„Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru“* 20,41 % dotázaných dětí na osobní schůzku dorazila, což je ve srovnání s tímto výzkumem až o necelých 40 % méně (Kopecký et al., 2021).

Na základě poznatků z teoretické části a výsledků výzkumu provedených v rámci empirické části lze zpřesnit dosavadní preventivní programy či metodické přístupy např. v rámci osobnostně sociální výchovy či výuky digitální gramotnosti tak, aby se snížila rizikovost v rámci seznamování se v online prostoru a s ní spojené negativní dopady na osobnost žáka. Jak již bylo řečeno výše v rámci kapitoly č. 5. a taktéž potvrzeno v rámci výsledku výzkumu v kapitolách č. 8. a 9., je důležité zaměřit se na možnost vzniku závislosti v rámci seznamování se v online prostoru např. v rámci závislosti na získávání dopaminu z oceňování v online prostoru nebo množství utrácení peněz či délka trávení volného času v online prostoru. Také by měla být zaměřena pozornost na ochranu osobních údajů v online prostoru nebo dále na možnosti utváření volného času vzhledem ke skutečnosti, že nejčastější důvod využívání online prostoru k seznamování byla zmíněna u vybraných žáků SŠ nuda. Nejen prevence, ale i poradenství je důležité v oblasti seznamování se v online prostoru, např. podporovat nácvik komunikačních dovedností, taktéž v propojení se specifickými aspekty online prostoru, které byly zmíněny v kapitole č. 1.

V rámci provádění tohoto výzkumu bylo jedno z úskalí nespolupráce ředitelů oslovených SŠ, kdy byl dotazník rozeslán emailem celkem mezi 10 SŠ, přičemž ani jeden ředitel nekomunikoval případnou spoluprací, situace však nakonec byla příznivá a některé SŠ se zapojily, avšak už není dohledatelné kolik z nich se zapojilo přesně. Pro další empirický a teoretický vývoj výzkumu bych pro toto téma doporučila zkusit také kvalitativní výzkum např. v rámci metody ohniskové skupiny. Výsledky z tohoto kvantitativního výzkumu jsou sice přínosné, ale doplněny o konkrétní zkušenosti žáků na SŠ by mohly přinést jiný úhel pohledu a vyjasnit možné interpretace odpovědí u některých položek z dotazníku. Taktéž by bylo přínosné provést tento výzkum v jiném okrese či kraji v ČR, pro možné srovnání výsledků. A co se týče návrhů pro praxi, tak bych určitě zmínila to, k čemu má kvalifikační práce v jedné z oblastí směřuje, a to častější zavádění profese sociálního pedagoga do školství, který by výše zmíněné oblasti prevence a poradenství v rámci tématu seznamování v online prostoru, jako součást školského poradenského pracoviště, zajišťoval. Z výsledků lze totiž vyčíst, že seznamování v online prostoru je aktuální téma doby, ve které žijeme, a zároveň je to taktéž oblast, která se neustále proměňuje.

Seznam použité literatury a zdrojů

- ASOCIACE VZDĚLAVATELŮ V SOCIÁLNÍ PEDAGOGICE, 2020. *Náplň práce sociálního pedagoga v základní škole*. Online. Dostupné z: <https://asocp.cz/napln-prace/napln-prace-dle-asociace-vzdelavatelu-v-socialni-pedagogice/>. [citováno 2023-10-10].
- BLINKA, Lukas, SKAŘUPOVÁ, Kateřina, ŠEVČÍKOVÁ, Anna, LICEHAMMEROVÁ, Šárka a VONDRÁČKOVÁ, Petra, 2015. *Online závislosti*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-5311-9.
- BUĎ SAFE ONLINE, 2024. Online. Dostupné z: <https://www.avast.com/cz/besafeonline/pro-media>. [citováno 2024-12-01].
- ČERNOVSKY, Tomáš, 2022. *Druhy sociálních sítí v roce 2022*. Online. Dostupné z: <https://www.cernovsky.cz/marketing/druhy-socialnich-siti/>. [citováno 2023-12-03].
- DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM, 2024. *Preventivní činnost*. Online. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/prevence/>. [citováno 2024-12-01].
- DISCORD, 2023. Online. Dostupné z: <https://discord.com/servers>. [citováno 2023-12-03].
- DIVINOVÁ, Radana, 2005. *CYBERSEX. Forma internetové komunikace*. 1. vyd. Praha: TRITON s.r.o. ISBN 80-7254-636-8
- DOLEJŠÍ, Martin, SKOPAL, Ondřej a SUCHÁ, Jaroslava, 2014. *Protektivní a rizikové osobnostní rysy u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4181-8.
- E-BEZPEČÍ, 2024. *Informace o projektu*. Online. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>. [citováno 2024-12-01].
- FACEBOOK, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/>. [citováno 2023-12-03].
- FRIEDRICHOVÁ, Tereza, WALDAUFOVÁ, Eva a KUNC, Kamil, 2023. „*Děti online. Když rodič netuší.*“ Praha: NMS Market Research s. r. o. Online. Dostupné z: <https://o2chytraskola.cz/assets/files/original/c84aab12361cb0a2d33b39a964fa627d.pdf>. [citováno 2023-12-03].
- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-5326-3.
- INSTAGRAM, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.instagram.com/>. [citováno 2023-12-03].

- JSNS, 2024. *Seznam se bezpečně*. Online. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/projekty/medialni-vzdelavani/bulletin-medialni-vzdelavani/predstavujeme/seznam-se-bezpecne>. [citováno 2024-12-01].
- KOHOUT, Roman a KARCHŇÁK, Radek, 2016. *Bezpečnost v online prostředí*. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary. ISBN 978-80-260-9543-9.
- KONEČNÝ, Štěpán, 2011. *Fenomén lhaní v prostředí internetu*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny. ISBN 978-80-210-5488-2
- KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a DOBEŠOVÁ, Pavla, 2021. *Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. 1. vyd. Online. Dostupné z: [zhttps://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/146-rizikova-komunikace-a-seznamovani-ceskych-deti-v-kyberprostoru-2021/file](https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/146-rizikova-komunikace-a-seznamovani-ceskych-deti-v-kyberprostoru-2021/file). ISBN 978-80-244-5915-8. [citováno 2023-12-03].
- KOPECKÝ, Kamil, 2023. *SOCIÁLNÍ SÍŤE*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. 1. vyd. Online. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/166-socialni-site-uvod-do-problematiky-2023-kopecky-krejci/file>. ISBN 978-80-244-6370-4. [citováno 2023-12-03].
- KOŽÍŠEK, Martin a PÍSECKÝ, Václav, 2016. *Bezpečně na internetu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-9075-1.
- KRČMÁŘOVÁ, Barbora, 2012. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. ISBN 978-80-904920-2-8.
- LENDEROVÁ, Milena, 1999. *K hříchu i k modlitbě: žena v minulém století*. Praha: Mladá fronta. Kolumbus. ISBN 80-204-0737-5.
- LEVICKÁ, Jana, 2002. *Metódy sociálnej práce*. Trnava: ProSocio. ISBN 80-89074-38-3.
- LINKA BEZPEČÍ, 2024. *Poradna linky bezpečí*. Online. Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz/poradna>. [citováno 2024-12-01].
- MACEK, Petr, 2003. *Adolescence*. 2. Vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8747-7.
- MACEK, Petr, ŠIRŮČEK, Jan a TYRLÍK, Mojmír, 2010. *Sebepojetí a identita v adolescenci: sociální a kulturní kontext*. Brno: Masarykova Univerzita. ISBN 978-80-210-5107-2.
- MADDEN, Mary, LENHART, Amanda, CORTESI, Sandra, GASSER, Urs, DUGGAN et al., 2013. *Teens, Social Media, and Privacy*. Washington, D.C.: Pew Research Center's Internet & American Life Project. Online. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/internet/2013/05/21/teens-social-media-and-privacy/#fn-67-1>. [citováno 2023-12-03].

- MIOVSKÝ, Michal, ADÁMKOVÁ, Tereza, BARTÁK, Miroslav, ČABLOVÁ, Lenka, ČECH, Tomáš et al., 2015. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Nakladatelství lidové noviny. ISBN 978-80-7422-393-8.
- MŠMT, 2010. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. Online. MŠMT. Dostupné z: Metodicke_doporuceni_uvodni_cast.doc (live.com). [citováno 2023-12-03].
- MŠMT, 2019. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [citováno 2023-12-03].
- MŠMT, 2023. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/07/RVP_ZV_2023_zmeny.pdf. [citováno 2023-12-03].
- MŠMT, 2024. *Rejstřík škol*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Online. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/> [citováno 2023-12-03].
- O2 CHYTRÁ ŠKOLA, 2024. *Výuka*. Online. Dostupné z: <https://o2chytraskola.cz/>. [citováno 2024-12-01].
- OMETV, 2023. Online. Dostupné z: <https://ome.tv/#about>. [citováno 2023-12-03].
- OWENS, Timothy, 2006. *Self and Identity*. In *Handbook of Social Psychology*. Springer Dordrecht. 2. vyd. ISBN 978-0-387-36921-1.
- PEŠAT, Pavel, 2012. *Rizikové chování v kyberprostoru. Poruchy správania jako sociálny a edukačný fenomén. Sborník z mezinárodni konferencie, Košice*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě, Pedagogická fakulta a Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-89238-69-9.
- PETROVÁ, Alena a PLEVOVÁ Irena, 2018. *Vybrané kapitoly z vývojové psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta. Dostupné z: <https://dokumenty.osu.cz/pdf/materialy/vybrane-kapitoly-z-vyvojove-psychologie.pdf>. [citováno 2023-12-03].
- PLEVOVÁ, Irena, 2013. *Vybrané kapitoly z vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- POLICIE, 2024. *Akce a projekty*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>. [citováno 2024-12-01].
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří 2013. *Pedagogický slovník*. 7. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

- SAFER INTERNET CENTRUM, 2024. *O nás*. Online. Dostupné z: <https://www.bezpecnyinternet.cz/cs/o-nas/>. [citováno 2024-12-01].
- SLAMĚNÍK, Ivan, 2011. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3311-1.
- SNAPCHAT, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.snapchat.com/>. [citováno 2023-12-03].
- SOBOTKOVÁ, Veronika, BLATNÝ, Marek, HRDLIČKA, Michal, JELÍNEK, Martin, 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-802-4740-423.
- SULER, John, 1998. *The Psychology of Cyberspace. – The online disinhibition effect*. Science and Technology Center Rider University, Online. Dostupné z: <http://users.rider.edu/~suler/psyber/psyber.html> [citováno 2023-12-03].
- SUMTER R., Sindy, VANDENBOSCH, Laura a LIGTENBERG, Loes, 2017. *Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder*. Telematics and Informatics. 1. vyd. Online. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0736585316301216?via%3Dihub>. [citováno 2023-12-3].
- SZOTKOWSKI, René, KOPECKÝ, Kamil, a DOBEŠOVÁ, Pavla, 2020. *Sexting u českých dětí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. 1. vyd. Online. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/144-sexting-u-ceskych-deti-2020-szotkowski-kopecny-dobesova/file>. [citováno 2023-12-03].
- ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-5010-1.
- ŠMAHEL, David, MACHAČKOVA, Hana, MASCHERONI, Giovanna, DĚDKOVA, Lenka, STAKSRUD, Elisabeth, et al., 2020. *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. Online. Dostupné z: <https://irtis.muni.cz/media/3218267/eu-kids-online-2020-16march2020.pdf>. [citováno 2023-12-01].
- TINDER, 2023. Online. Dostupné z: <https://tinder.com/cs>. [citováno 2023-12-03].
- TWITCH, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/>. [citováno 2023-12-03].
- V SÍTI, 2024. Online. Dostupné z <https://vsitifilm.cz/jsem-ucitel.html>. [citováno 2023-12-01].
- VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.
- VYBÍRAL, Zbyněk, 2009. *Psychologie komunikace*. Online. 2. vyd. Praha: Portál. [citováno 2023-12-03].

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. In: *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72#p1>.

VÝROST, Jozef; SLÁMĚNÍK, Ivan; SOLLÁROVÁ, Eva, 2019. *Sociální psychologie: Teorie, metody, aplikace*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-5775-9.

WORLD HEALTH ORGANISATION, 2014. *Adolescence: a period needing special attention. Recognizing adolescence*. World HEALTH ORGANISATION. Online. Dostupné z: <https://apps.who.int/adolescent/second-decade/section2/page1/recognizingadolescence.html>. [citováno 2023-12-03].

YOUTUBE, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.youtube.com/>. [citováno 2023-12-03].

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>. [citováno 2023-12-03].

Seznam zkratek

MMORPG – Massively multiplayer online role-playing game

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

RVP – Rámcový vzdělávací program

SŠ – Střední škola

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pohlaví vybraných respondentů	42
Tabulka č. 2: Studovaný ročník vybraných respondentů	42
Tabulka č. 3: Způsoby seznamování s novými lidmi u vybraných žáků SŠ	43
Tabulka č. 4: Sociální sítě využívané pro seznamování online vybranými žáky SŠ	44
Tabulka č. 5: Důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se online	45
Tabulka č. 6: Průměrný čas trávení seznamováním se online u vybraných žáků SŠ	47
Tabulka č. 7: Způsoby komunikace u vybraných žáků SŠ	48
Tabulka č. 8: Typy osob, které vybraní žáci SŠ hledají při seznamování online	49
Tabulka č. 9: Aspekty profilu uživatele, které zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování	50
Tabulka č. 10: Důležitost získávání ocenění při online seznamování u vybraných žáků SŠ ...	51
Tabulka č. 11: Poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ	52
Tabulka č. 12: Veřejně sdílené osobní informace vybraných žáků SŠ na online profilu	52
Tabulka č. 13: Typy osob, které mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích/sledujících na svých online profilech	53
Tabulka č. 14: Přátelé vybraných žáků SŠ z online prostředí	54
Tabulka č. 15: Stejná hodnota vztahu utvořeného online jako vztahu utvořených v realitě u vybraných žáků SŠ	55
Tabulka č. 16: Zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali v online prostoru	56
Tabulka č. 17: Odlišná představa vybraných žáků SŠ o osobě z online prostředí	56
Tabulka č. 18: Seznamování s aktuálními partnery u vybraných žáků SŠ	57
Tabulka č. 19: Zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí	58
Tabulka č. 20: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát – Ochrana soukromí v online prostoru u vybraných žáků SŠ	59
Tabulka č. 21: Čtyřpolní tabulka pro test nezávislosti chí-kvadrát – Utrácení peněz v rámci online seznamování u vybraných žáků SŠ	60

Seznam grafů

Graf č. 1: Pohlaví vybraných respondentů	42
Graf č. 2: Studovaný ročník vybraných respondentů.....	43
Graf č. 3: Způsoby seznamování s novými lidmi u vybraných žáků SŠ.....	44
Graf č. 4: Sociální sítě využívané pro seznamování online vybranými žáky SŠ	45
Graf č. 5: Důvody vybraných žáků SŠ k seznamování se online.....	46
Graf č. 6: Průměrný čas trávení seznamováním se online u vybraných žáků SŠ.....	47
Graf č. 7: Způsoby komunikace u vybraných žáků SŠ	48
Graf č. 8: Typy osob, které vybraní žáci SŠ hledají při seznamování online.....	49
Graf č. 9: Aspekty profilu uživatele, které zaujmou vybrané žáky SŠ při online seznamování	50
Graf č. 10: Důležitost získávání ocenění při online seznamování u vybraných žáků SŠ.....	51
Graf č. 11: Poskytování osobních údajů při seznamování v online prostoru u vybraných žáků SŠ.....	52
Graf č. 12: Veřejně sdílené osobní informace vybraných žáků SŠ na online profilu	53
Graf č. 13: Typy osob, které mají vybraní žáci SŠ ve svých přátelích/sledujících na svých online profilech.....	54
Graf č. 14: Přátelé vybraných žáků SŠ z online prostředí.....	54
Graf č. 15: Stejná hodnota vztahu utvořeného online jako vztahu utvořených v realitě u vybraných žáků SŠ	55
Graf č. 16: Zkušenost vybraných žáků SŠ se setkáním v realitě s osobou, kterou poznali v online prostoru.....	56
Graf č. 17: Odlišná představa vybraných žáků SŠ o osobě z online prostředí.....	57
Graf č. 18: Seznamování s aktuálními partnery u vybraných žáků SŠ	58
Graf č. 19: Zkušenost vybraných žáků SŠ se vztahem utvořeným v online prostředí	58

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Vážení respondenti, Vážené respondentky, v rámci výzkumného šetření na Univerzitě Palackého v Olomouci, bych Vás chtěla oslovit s prosbou o vyplnění dotazníku na téma seznamování v online prostoru. Výzkum je zcela anonymní a poslouží ke zpracování statistických dat. Předem děkuji, za výzkumný tým, Klaudiv Lipková, studentka magisterského studia, 2. ročníku, navazujícího oboru Sociální pedagogika – výchovné poradenství na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

1. Jaké je tvoje biologické pohlaví?

- a) Dívka
- b) Chlapec

2. Jaký ročník studuješ?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

3. Označ ve výběru všechny způsoby seznamování s novými lidmi, které využíváš (Jak si hledáš nové přátele, partnera/ku):

- a) Na brigádě
- b) Ve škole
- c) Na mimoškolních aktivitách (např. zájmové kroužky)
- d) Na společenských akcích (např. festivaly, sportovní události)
- e) V tanečním klubu nebo v baru
- f) Online přes sociální sítě
- g) Přes online hry
- h) Přes mé přátele
- i) Přes rodinné příslušníky
- j) Jiné:

4. Pokud se seznamuješ online, označ ve výběru všechny online sociální sítě, přes které se seznamuješ:

- a) Neseznamuji
- b) Facebook (Messenger)

- c) Instagram
- d) Snapchat
- e) Tiktok
- f) WhatsApp
- g) Pinterest
- h) Twitch
- i) Discord
- j) X (Twitter)
- k) OmeTV
- l) Tinder
- m) Jiné:

5. Na škále označ odhadem, kolik času průměrně denně věnuješ seznamování se s lidmi v online prostoru?

Méně jak hodinu

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

Více než 6 hodin

6. Ve výběru označ všechny osoby, které hledáš při seznamování v online prostoru:

- a) Kamaráda/ku
- b) Online spoluhráče/ku
- c) Partnera/ku
- d) Někoho na příležitostný sex
- e) Komunitu lidí, která se zajímá o stejné věci jako já
- f) Jiné:

7. Ve výběru označ všechny důvody, které tě vedou k seznamování se v online prostoru:

- a) Nuda
- b) Osamělost
- c) Časová flexibilita
- d) Pocit bezpečí
- e) Zkoumám svou sexualitu
- f) Zvyšuje mi to sebevědomí

- g) Jsem v komunikaci otevřenější
- h) Algoritmus mi najde lidi se stejnými zájmy
- i) Můžu udržovat kontakt s lidmi co jsou daleko
- j) Možnost kdykoliv opustit komunikaci s druhým
- k) Moje odlišnost (např. zdravotní postižení, vzhled atp.)
- l) Možnost navázat kontakt s lidmi z cizí země (učit se cizí řeč)
- m) Mám nad komunikací větší kontrolu (můžu si rozmyslet odpověď)
- n) Jiné:

8. Ve výběru označ všechny způsoby, které využíváš v komunikaci při online seznamování:

- a) Chatování si s druhým (psaní textových zpráv)
- b) Posílání hlasových zpráv (nahrávka hlasu)
- c) Volání (pouze hlasově)
- d) Videohovor
- e) Streamování (živé vysílání)
- f) Jiné:

9. Utrácíš peníze při seznamování se v online prostoru? (např. placené aplikace, speciální funkce, při online hraní, podpoření při streamování)

- a) Ano
- b) Ne

10. Na škále vyznač, jak moc ti záleží na získávání ocenění od ostatních (lajků, kladných komentářů) při online seznamování?

Vůbec

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

Dělám pro to všechno

11. Jak máš nastavené profily při seznamování online?

- a) Jako veřejné
- b) Soukromé pouze pro přátele

12. Označ ve výběru všechny osoby, které máš ve svých přátelích/sledujících na sociálních sítích:

- a) Rodiče
- b) Sourozence
- c) Přátelē, které osobnē znám
- d) Lidi, které osobnē neznám
- e) Učitelē, trenēři, vedoucí kroužku
- f) Jiné:

13. Označ z výběru vše, co veřejně sdílíš na svém profilu za osobní informace:

- a) Profilovou fotku
- b) Název školy
- c) Obec, ve které žiju
- d) Číslo svého mobilu
- e) Datum narození
- f) Svou aktuální polohu
- g) Email
- h) Stav o vztahu
- i) Své skutečné jméno
- j) Zájmy
- k) Jiné:

14. Označ ve výběru vše, co tě zaujme na profilech uživatelů k tomu, aby ses s nimi seznámil/a:

- a) Počet přátel/sledujících
- b) Společní přátelé
- c) Ověřený profil
- d) Vzhled
- e) Má na fotkách značkové oblečení
- f) Věk (stejný nebo podobný mému)
- g) Zájmy
- h) Jeho/její tvorba (video, fotky, styl psaní)
- i) Odkud pochází (vzdálenost)
- j) Popis jeho charakteru
- k) Jiné:

15. Má pro tebe online vztah stejnou hodnotu jako vztah v realitě?

- a) Ano
- b) Ne

16. Máš přátele, které si poznal/a online, ale nikdy si se s nimi nesetkal/a v realitě?

- a) Ano
- b) Ne

17. Šel/šla si někdy na osobní schůzku s osobou, se kterou si se seznámil/a online?

- a) Ano
- b) Ne

18. Jaká byla tvá zkušenost s osobní schůzkou?

- a) Pozitivní
- b) Negativní
- c) Nezažil/a jsem

19. Stalo se ti, že osoba, kterou si poznal/a online, nebyla v realitě taková jakou sis představoval/a?

- a) Ano
- b) Ne

20. Máš partnera/ku? (romantický vztah)

- a) Ano
- b) Ne

21. Jakým způsobem ses s partnerem/kou seznámil/a?

- a) Nemám partnera/ku
- b) Na brigádě
- c) Ve škole
- d) Na mimoškolních aktivitách (např. zájmové kroužky)
- e) Na společenských akcích (např. festivaly, sportovní události)
- f) V tanečním klubu nebo v baru
- g) Online přes sociální sítě
- h) Přes online hry
- i) Přes mé přátele
- j) Přes rodinné příslušníky
- k) Jiné:

22. Pokud si zažil/a partnerský vztah utvořený v online prostoru jaká byla tvá zkušenost?

- a) Pozitivní
- b) Negativní
- c) Nezažil/a jsem